

XIII EVF. • SZAM 242
[1aj] — Kolozsvár, 1930
november 7 Péntek
5691 ÉV - Chesván 16

TÁRA POSTALÁ
PLATYIE IN NUMERAR
No 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

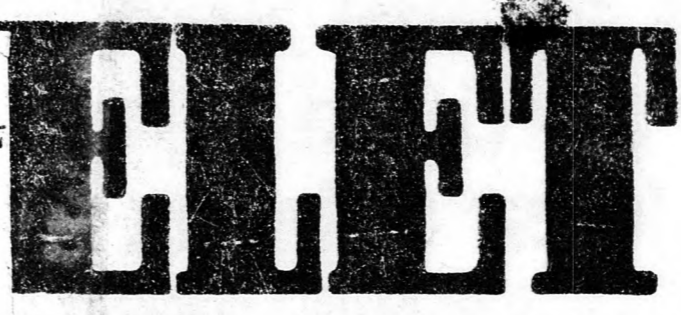
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 -
Negyedévre 320 -
Egy hónapra 110 -

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

Ramasetter Robert

BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

reben a tisztaság,
keny kiszolgálás.
dmény
nyújtunk ezen lap
LEGOLCSOBBAN
t, mert olcsó ára-
kedvezményképpen
it kiveve)
ményt adunk
az érkezéskor, sem
szemben va-vunk
audvarral.
tettel várjuk esa-
dunkban.

Zálloda
pest

Szemban a Kelett
ési oldalaval

Bank bán elő

y és cigányzene

est. A szerelem

fónikus hangver

in. Stravinszkij,

ersony.

Schumann hege

Schubert: G

szkóvszkij: Jo

18. Szimfonikus

vezők művei.

ogató zene.

szingli opera.

zene.

zene, daloknál.

18. Argen

18. Argen

18. Argen

18. Argen

18. Argen

18. Argen

A „száraz“ Amerika
veresége

Amerikában választások voltak. Nem
mintha túlságosan szükségük lett volna
erre az amerikaiaknak, inkább megszok-
ásból és az előírás iránti konvencioná-
lis tiszteletből. Az amerikai különben
sem túlzottan politikai nép, vagy ha
az: ezt is inkább üzleti szempontból űzi,
semmint elvi meggyőződésből. Ott, ahol
a gazdasági élet évtizedeken keresztül
a prosperitás jegyében zajlott; ahol a
távol és a közel minden kilátását a dol-
lár iránti egyetemes hajsza homályosi-
totta el, csak természetes, hogy a politi-
kai érzék is a hasznoska irányában
fejlődött ki.

Az utolsó évben meg ez a halvány
politikai élet is a gazdasági problémák
irányába toldott el; szociális kérdéssé
vált és egy olyan belső és külső krízis
függvénye lett, mely Amerikát is a gon-
dok és a gondokból fakadó „destruktív“
gondolatok termőföldjévé tette. Az ameri-
kai politikum ma lényegében szintén
gazdaságpolitikai kérdések komplexu-
ma: a termelés és fogyasztás, a esődök
és krachok, a lecsökkent életstandard
és a munkanélküliség körül lejtett fej-
szett taneok hangzavara.

Ami ezenfelül marad: az tisztára ha-
talmi versengés klikkek és pártok kö-
zött, összetűzési alkalmak szövevénye,
vagy pedig új erővonalak felfejlődési
bázisa. És még valami, amiről már
annyit és annyiszor beszéltünk: harci
terület a „szárazak“ és a „nedvesek“
között. A prohibíciók és az antiprohi-
bíciók között.

A két nappal ezelőtt lezajlott választ-
ások, melyek a prohibíciók republiká-
nosok számára csak igen győzelem és igen
nehéz összehozott győzelmet biztosít-
ottak, azt bizonyítják, hogy a munka-
nélküliségbe kergetett, retentó nyomor
elő néző amerikai tömegeknek nagyon
is szükségük van az alkohol narkotiku-
mára. A mai viszonyok között, mikor a
dekonjunktúra és a saját zsírjába ful-
adt prosperitás egész Amerika gazda-
sági alapjait veszélyesen rázza meg; az
alkohol mámorra, mint a feledés elyzu-
mú ígérete tündöklök fel az amerikai
kisemberek szeméi előtt, akik mellest
azt is tudják, hogy a prohibícióhoz leg-
közelebb ragaszkodó republikánusok
vezérek: a dollármilliomosok és dol-
lármilliódosok eddig is zavartalanul
élvezték a tiltott alkohol mámorát,
amelynek beszerzésében annyi bandita
és kalandor tüntette ki már magát s
akiknek személye körül egy új ameri-
kai legendákör alakul ki.

A demokraták előretörése az új ame-
ricai választásokon kétségen kívül a
prohibíció alkotmányt jelenti, legalább is
a lelkekben. Már pedig azok a törvé-
nyek, amelyeknek jogosultságát és he-
lyességét a nagy tömegek kétségbevon-
ták: minden külső képmutatás és erő-
szak ellenére is csökevényekké és puszt-
a látszatokká sekélyesednek. Még egy
választás és az amerikai republikánusok
tradicionalis hatalmát, a plutokrácia
minden korrupciója és erőszakoskodása
ellenére is — a demokraták fogják át-
venni. És akkor, a szeszempészek és a
korrupciós rendőrség legna-
gyobb fájdmájára, véget ér majd a
„nedvesek“ és „szárazak“ harca, mely
Amerika utolsó évtizedének politikai
életét csaknem teljes egészében a maga
számára sajátította ki.

Az amerikai krízis szociális megren-
dültséget teremtő atmoszférájának
egyik kétségtelen jele az is, hogy a
mindeztől szétszakadozott, erőteljes
szocialista pártok szövatai meghárom-
szorozódtak és több képviselőt juttattak
be a washingtoni parlamentbe. Ez is

egyik jellemző tünete nemesak a nap-
okban lezajlott amerikai választásnak,
hanem Amerika szellemi, gazdasági és
mentálisbeli átváltozásának, mely
szinte minden átmenet nélkül perog le
szemeink előtt.

A fenti szempontok teszik csupán ér-
dekesse előttünk, európaiak előtt a le-
zajlott amerikai választásokat, amelyek
mindeztől a legszürkébb egyhanguság
és megszokottság képét mutatták. A
prosperitás idejében pontosan meg lehe-
tett jósolni előre, hogy a republikánu-
sok fognak ismét győzni s a kissé meg-
dühített demokraták itt-ott meglincse-
lik a republikánusok jelöltjeit. Azonban

a lezajlott amerikai választások komoly
sága, sőt komorsága éppen annak a jele,
hogy Amerika kezdi komolyan veenni
politikai életét, mert immár a politika
ott is vére és kenyérre menő cselekvés
lett, nem csupán ambiciózus pártvezé-
rek és hatalmi tultengésben szenvedő
plutokraták játéktérülete.

Törökország közvetíteni akar Románia és
a szovjet között

Románia nem fogadta el a közvetítési ajánlatot

Bucaresti—Bukarest, november 6.
Bethlen magyar miniszterelnök török-
országi útja különösen a román sajtó-
ban keltett nagy visszhangot. Bukaresti
lapok állítólag diplomáciai körökből
szerzett értesülés alapján azt írják,
hogy Bethlen és Kemál pasa megbe-
szelésének eredményeképpen Török-
ország vállalkozott arra, hogy átveszi
a közvetítő szerepet Románia és a
szovjetek között.

— Csak hogy — írja a Lupta — Ro-
mánia ezt az ajánlatot nem fogadta
el, arra való tekintettel, hogy eddig
sem Magyarország, sem Jugoszlávia,
sem pedig Bulgária nem mutattak haj-

landóságot, hogy a szovjetekkel fel-
vegyék a kapcsolatokat. A Lupta meg-
jegyzti, hogy a szovjetek kirendeltsége
bármilyen kapitalista államban ve-
szélyt jelent, mert csak a propagan-
dát szolgálja.

A Lupta cikke arra enged követ-
keztetni, hogy Romániát is bele akar-
ják vonni abba az államszövetségbe,
melynek irányítói Olaszország és Né-
metország. Ha Románia visszautasi-
totta Törökország közvetítési aján-
lását, bizonyára nem azért tette,
mert a szomszédos államok szintén
nem vették még fel a viszonyt a szov-
jetekkel, hanem egészen más okok
miatt.

Egyidőben a Lupta cikkével közli
az Adeverval a Daily Telegraph érte-
sülését, amely szerint az angol lap
biztos adatok alapján azt közli, hogy
a kisantant államok katonai egyez-
ményt készülnék létesíteni a szovjetek
ellen. Az Adeverval siet kijelenteni,
hogy a hirt fenntartással kell fogad-
ni, ami nagyon valószínű, hiszen
közismert dolog, hogy a kisantant ál-
lamok eddig minden kérdésben meg-
egyeztek, csupán a szovjetekkel szem-
beni magatartásukban nem.

Károly király audiencián fogadja
a liberális párt fiatal vezéreit,
de Bratianu Vintila barátainak kérését visszautasította

Bucaresti—Bukarest, november 7. (Az
Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vin-
tila Jasiban elhangzott beszéde még
mindig a politikai élet homlokterében
áll. A liberális vezér beszédét széles kö-
rökben és nem utolsó sorban éppen a
pártnak egy a többi politikai pártokkal,
mint az alkotmányos fórummal szem-
ben elfoglalt helyzete a legmeghatározó-
nó következtetésekre ad alkalmat a libe-
ralis párt jövőjét illetően. Politikai kö-
rökben és ne utolsó sorban éppen a
volt miniszterelnök közvetlen környe-
zében olyan nyilatkozatot vártak, amely
pontosabban körvonalazza a liberális
pártnak az uralkodóházban történt vál-
tozásokkal szemben való állásfoglalását.

Bratianu nem nyilatkozik
Bratianu nyilatkozata éppen ebből a
szempontból keltett meglepetést, mert
beszédében nyoma sem volt olyanirányu
vélemény-nyilvánításnak, amelyre vár-
tak. A liberális vezér, amikor felvázolta
a liberális párt által követendő politikát
egyetlen olyan szót sem hangoztatott,
amely a királyválogással lett volna kap-
csolatos és kizárta minden lehetőségét
annak, hogy bárki is a liberális pártnak
az uralkodóval szembeni nyílt állásfog-
lalására következtethetett volna. Ebben
a kérdésben tudvaleg sulyos nézet-
eltérések merültek fel a liberális párt
egy-vezetői között, akik a Bratianu ál-
tal ismertett politikai vezérfonalban
nem látják a párt ideológiáját tökéle-
sen kifejezve.

A liberális vezér szerzett jogai
A jelenlegi helyzet az, hogy az alkot-
mányos fórummal szembeni magatartás
kérdésében két felfogás van a pártban
kialakulva. Az egyik felfogás szerint a
király és a liberális párt közötti viszony
enyhítésére Bratianu Vintilának nem

kell erőfeszítéseket tennie. Ez a véle-
mény leginkább Bratianu közvetlen kör-
nyezetében alakult ki, ahol úgy tartják,
hogy Bratianu Vintila személyi érde-
mei olyan nagyok az országban, hogy a
politikai tényezők között mindig előkelő
helyet kell elfoglalnia. Bratianu érde-
mei, a liberális párt presztizsével kom-
binálva olyan erős talapzatot ad a párt-
nak, amely természetessé teszi, hogy
Bratianu kivételes jogokkal legyen az
ország közéletében felruházva.

Természetesen, hogy ennek a véle-
ménynek jelentékeny ellenzéke is van a
liberális pártban. Azok, akik nem hisz-
nek a „törzsfőnök“ eme szerzett jogai-
ban, azt akarják, hogy igenis, a párt erő-
feszítéseket tegyen arra, hogy az uralko-
dó előtt szimpátiát szerezzen a párt-
nak. Be kell bizonyítani a pártnak —
mondja az ellenzék, — hogy a liberális
vezérek mentalitásában valamilyen vál-
tozás állott be és a párt magatartásának
komoly módosításával szerezzék vissza a
király bizalmát a párt számára.

A király visszautasította
Victor Antonescut

Autentikus politikai körökből szárm-
azó értesüléseink szerint a liberális
párt ellenzékének ezt az álláspontját az
udvarnál is elfogadják, ahol Bratianu
Vintila privilégizált „szerzett jogai“-val
szemben nem tanúsítja a Bratianu hí-
vei által elképzelt jóindulatot. Ez két-
ségen kívül megnyilvánult abban, hogy
az udvar a legutóbbi napokban vissza-
utasította Bratianu Vintila egyik leg-
exponáltabb politikai uszályhordozót,
Victor Antonescut, aki audiencián akart
megielezni a király előtt. Ugyanabban
az időben pedig a király kihallgatáson
fogadta Franasoviei és Tatarescu volt

államtitkárokat, akik pedig a közlede-
s álláspontját képviselik a pártban.

Ezeket az eseményeket most élénken
kommentálják a pártban, ahol Bratianu
politikája ellen egyre elkeseredettebb
kifogások hangzanak el. Politikai körök
ben ebből arra következtetnek, hogy a
liberális párt elnöksége körül kiborbanó
újabb konfliktus elkerülhetetlen. Bizo-
nyosra veszik, hogy a konfliktus a párt
legközelebbi vezérlőbizottsági ülésen fog
kitörni, amikor a pártnak a parlament-
be való visszatérése érdekében dönt a
pártelnökség.

MEGHALT FACTA, VOLT OLASZ
MINISZTERELNÖK

Róma, november 6. Facta szena-
tor, a fasiszta uralom előtti Olaszország
utolsó miniszterelnöke Eneroloban 69
éves korában meghalt. A volt miniszter-
elnök az új rezsim alatt teljesen vissza-
vonultan élt s még ügyvédi prakszist
is alig folytatott.

A FRANCIA GAZDASÁGI TANÁCS
A TIZENHÁROMHONAPOS ÉV BE-
VEZETÉSÉT KIVÁNJA

Párizs, november 6. A francia országos
gazdasági tanács tegnap foglalkozott a
népszövetségi bizottságok körében fel-
vetett naptárreformmal. A tanács több-
sége a tizenháromhónapos év bevezeté-
se mellett foglalt állást. Egyhanguan
sürgősnak mondta ki a tanács ezenki-
vül husvét dátumának megrögzítését is.

és szörme gal-
V. Jánky, Fő.

Az állam szive kétféleképpen dobog...

Felsővisón állami fűrésztelep létesült a munkanélküliség leküzdésére, de zsidó munkást oda nem vesznek fel...

Kétféle munkanélküli van: román munkanélküli és zsidó munkanélküli — Mi lesz, ha a két pap hazajön? — Kerestetik négy varrógép...

Borsán házi ipari műhelyt alapít a központi segélyző bizottság

Borsa, november 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ha azt kérdeznék valaki, hogy mi minden hiányzik Borsán, hogy mi kellene, hogy ennek a falunak lakói állati sorukból emberi életivóra emelkedjenek, elkezdhetném a kenyéren és folytathatnám az életlehetőségeket adó fogalmak felsorolását napokon keresztül. Nem lehet azt leírni, még látni is csak annak tanácsos, akinek erős szive van. Nincs emberi szó, ami ezt a kétségbeesztő mizériát kifejezhetné. Mi ehhez képest Zsilvölgye? Mi ehhez képest a beszarabiai helyzet? A nyomor infornója Borsa, egy gyűlölet égette pokol, amelyben emberi formát öltött, elkinvott lények lézengenek akaratosztótan és minden élő páriánál szerencsétlenebbül. Az orosz pogromok után nézhetett ki így egy zsidó falu, amelynek szakállas, pajesz, kaftános szerencsétlenjei végigszenvedték a kancsuka és puskatús minden kínját. A zsidó hontalanság tragikumát éltek át a legett Borsa lakói: de ez a hontalanság, mint a mindnyájunk hontalansága. Borsa a hontalanság hontalanságát tükrözi: hontalanság a szó legigazibb értelmében, ház és fedél nélkül, erő és életkedv nélkül, mert körülöttük még mindig ott lobog a fanatikus szemek megszáditott lángja: Borsa még mindig nem ült el a gyűlölet, Borsa még törtenhetnek szörnyűbbnél szörnyűbb tragédiák...

egyéb gondjai vannak, mondják Bukarestben... A segélyzőbizottság próbál munkalehetőséget is adni. Rövidesen háziipari munkásokat küld a bizottság Borsára, akik megtanítják majd kézimunkálni, ruhát szőni a borsai zsidó-asszonyokat. Ha megvalósul ez a terv, lesz a borsaiak számára egy foglalkozás. Talán még pénz is folyik belőle. Ha majd eljön a tél és a borsaiak utazói mintakollektívákkal felkeresik az erdélyi zsidó házakat, bizonyára nem fogják elutasítani őket...

Apropos munkaalkalom. Máramaros szelőt fatermelő vidék volt. A lakosság mindig nyomorgott, mindig a legnehezebb testi munkát végezte, de megélt. Voltak favállalatok, fűrésztelepek, kitermelésre váró erdők, amelyek ma már régen nincsenek. Az országot mentén hatalmas faraktárakkal találkozik az ember, millió, eladatlan áruhalmozal. A fűrésztelepek állnak. Nincs munka, nincs vevő. Van órosz dumping, van szörnyű nagy adó, van vámtarifa... Egyéb nincs. Aktuális kifejezést használunk: rossz vircsaft van itt, mint mindenütt az országban. Az állam? Nos hát beszéljünk egy kissé az államról...

Felsővisó tizennégy kilométerre van Borsától és a fatermelésnek mindig régi centruma volt. Fűrésztelepei országos híreket voltak, szakmunkásait messze földre szerződítették. Ma semmi sincs. Néhány berendezés maradt, de a régi jó idők. Ekkor nemeslelkűek közbélepített az állam. Kell munkaalkalmat adni, hát lesz munkaalkalom. Istennem, egy jó állam annyit minderre képes az ő jó polgáraiért. Hiszen mindenki tudja: az államnak csak egy csöpög a szive a jósgától, valahányszor máramarosi és különösen borsai problémákról beszélnek. És az állam egy különös, jószágugalta ellágyulásban elhatározta, hogy állami fűrésztelepet épít, amelyben foglalkoztatni fogja a munkanélkülieket. Gyönyörű terv. Így tesz egy derék, jó állam, amelynek szive egyaránt dobog románért és zsidóért. Már készen is van a fűrésztelep. Ezer munkást képes foglalkoztatni. Felsővisón van ez a fatermel.

Na és? — kérdezné valaki — hát akkor miért van még mindig olyan nagy nyomor? Hiszen ezer munkás ezer családot jelent és ebben az ezekben talán befoglalható a borsai háromszázról mondjuk csak ötven.

Élénk tévedés. A felsővisói fatermelőből nem jut a zsidóknak. Mert zsidókat a felsővisói fatermelés nem alkalmaznak. Csak román munkanélküliek nyerneket ott elhelyezkedést.

De azért mi nem vonjuk kétségbe, hogy az állam szive nem a polgárok jólétéért dobog. Csak hogy kétféleképpen dobog. Egyfelől a románokért és másfelől a zsidóknak...

Szegény embert még az ág is huzza — mondja a közmondás és igaza van. Mert az objektív emberiség hangján meg kell állapítanunk, hogy történetek szép emberbaráti cselekedetek is Borsán. Például: a borsai közbirtokosság 110 hold erdőt ajándékozott a borsai legettnek. Szép, emberbaráti cselekedet volt. Csak hogy a közbirtokosság bizonyos előírások szerint működnek. És a borsai közbirtokosság jogi szempontból még nincsen rendben. Ezért a 110 holdnyi földterület ki nem termelhető.

Más. Borsa község saját erdejéből 150 holdat adományozott a legettnek. Az olvasó már előre tudja, hogy ezt a százötvenet sem lehet kitermelni. Kár is részletekbe bocsájtani. Minden emberi elhatározásnak nyakatekert jogi formája van. És a borsaiak ezen a télen nem fognak fát termelni a nekik adományozott erdőségekből...

Ujra egy közmondás. Sok beszédnek sok az alja. Még egyszerűbben: pénz beszél, kutyát ugat. Hiszen még annyit irhatnánk. Hiszen íránk is, ha már nem irtunk volna olyan sokat. Apró színekből tevődik össze az egész. Abból, hogy a borsai gyógyszerész legett és még nincs gyógyszerára. Meghuzódott egy pincében és kitéte a táblát, meri ha nem tette volna, a jogát is elvették volna. Keres megvételre ócska gyógyszerárberendezést, üvegekkel, mindenestül. Erdéklődők forduljanak a segélybizottsághoz. A borsai cipésznek két cipővarrógépe, a szabónak két rendes varrógépe áldozatul esett a tűznek. Ha tud valaki olcsó gépekről, hozza a segélybizottság tudomására. A segélybizottság méltányos áron megveszi a borsaiaknak.

Igen még valamit. Központosítani fogják a ruhasegélykiosztást. Kolozsváron lesz a központ valamelyik jótékony egyesület vezetése mellett. A bizottság igyekezni fog lehetőleg nem viseltes dolgokat beszerezni.

Fenyegetőznek a német nemzeti szocialisták

Goebbels, a berlini csoport vezére kijelenti, hogy nem tűr kritikát Rohamcsapatokat akar küldeni a szerkesztőségekre

Berlin, november 6. Goebbels, a nemzeti szocialisták berlini csoportjának a vezére a rohamcsapatok gyűlésén nagy beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ha a nemzeti szocialisták kormányra jutnának, bizonyos fokig vállalnák a jóvátételt, de törekednének a sarok eltörlésére. Majd kikelte azok ellen, akik szembeszállnak a nemzeti szocialistákkal és kijelentette, hogyha Lindberg törvényszékek tagjait a még egyszer gyilkosoknak fogja nevezni, akkor a nemzeti szocialisták lekapják a tiz körméről.

Utána nagyhangon mondta még azt is, hogy nem tűrné a kritikát, ha uralomrajtás esetén ő lenne a belügyminiszter. A támadó lapok szerkesztőire egyszerűen elküldné a rohamcsapatát és ő gondoskodna arról, hogy amíg az emberei ellátják a baját a merész szerkesztőnek, addig a rendőrség ne vegyen tudomást a dolgról és csak az „eset” megtörténte után egy félórával jelenne meg a helyszínen, amikor már nem tehet egyebet, mint — sajnálkozhat.

A Hakoah egyik tagja nyerte el a bécsi férfi-szépségverseny első díját

Bécs, november 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este zajlott le Bécsben a bécsi atlétikai klub tanácstermében a férfiszépségverseny, amelyre kizárólag fiatal sportférfiak jelentkeztek. A bíróság szobrászokból és festőkből állott. Először Bitterlich szobrász volt, zsűritagok: Heu, Rothaug, Studl, Zeller és Rusch. A pályázók zeneszó mellett, gladiatori menetben vonult fel, számszerint huszonnyolcan. Mindegyiken egészen rövid uszónadrág volt. Csupa karcsú, izmos, mindenféle hájtól és zsirtól mentes férfialak. A legtöbbje erősen le van barnulva, de vannak közöttük feltűnően fehértestű ifjak is. A zsűri egyenként vonultatja fel őket. Megkéri, hogy emeljék fel kezeiket és apró lépésekben menjenek.

Hoyer sofförnek ítelték. Ugyanez a bíróság az ifjak izomzatát is verseny tárgyává tette és ebben Franz Weisz lett a második. Franz Weisz egyébként tagja a bécsi zsidó sportklubnak, a Hakoahnak, amelynek különösen uszónadrágokon szerzett nem egyszerű dícsőséget. A nagyszámú közönség az ítéletet nagy ovációkkal fogadta és a zsidó atlétát, Bécs legszebb férfiát percekig ünnepelte.

Erdekes, hogy Franz Weisz a választás után azonnal elhagyta a termet, hogy siessen háza és közölje anyjával az örömhírt. Anyja ugyanis mindig ellenzte a fiu sportbeli szereplését és azt szerette volna, ha a sporttal eltöltött ideje helyett valami kicsiny vállalkozásba kezdene. Érdekes az is, hogy mielőtt nyilvánvalóvá lett a fiatal zsidó sportifjú sikere, azonnal két impresszárió is jelentkezett nála, hogy filmszínésznek leszerződtesse. Franz Weisz valószínűleg erre a pályára is fog lépni és akkor eleget tesz anyja kívánságának. Nem a vállalati gründolást illetően, hanem azt, hogy többet nem fogja rendszeresen a sportot üzni.

Francia nyelvtanok

magántanulók számára. Lingua francia nyelvkönyv kötet 204 lej. Hasznos társalgó könyvek: francia-magyar beszélgetések 51 lej. Schidlöf dr.: „1000 szó” módszere, 204 lej. Sehenk francia zsebnyelvtana 51 lej Vidékre utánvétellel küldi

Lepage, Cluj

VÉRTES RADIO 1930 31 Rádióév ajándékai: INGELEN U 6 6 lámpás, keretvédő az összes hullámhosszakra (10-2000 m) Abszolút szelektív... INGELEN U 3 3 lámpás, hálózati készülék az összes hullámhosszakra (20-2000 m) A legtekélyesebb 3 lámpás hálózati készülék... SABA S 33 W 3 lámpás hálózati készülék... SABA S 35 W 3 lámpás, védőárcsós, hálózati készülék, védőárcsós audionnal és 3 árcsós vég-erősítő csövvel 5 lámpás készülékkel egyenrangú... SABA 4 és 6 4 lámpás hálózati kész. SABAPHON 4 4 lámpás, hálózati kombinált Rádió-Grammofon-szekerény. SABAPHON 6 6 lámpás, hálózati kombinált Rádió-G am.-szeker. Kérje 100 oldalas, képes új árjegyzékemet Vértés Vilmos, mérnök Arad

Kormányk... amputálása

Costache kodik

Bucaresti—Bu Uj Kelet tudósít... bizottság tegnap... lait. Mint az... a harminckétmi... 1931. évi költség... lejjel amputált... ményben harmi... Románia budget... minenyolemilliár... újabb kétmilliár... rólág a személyi... ami egyértelmű... elsőjére a közt... arányu elbocsát... Egyes vezríók s... kerülő tisztvisel... huszret.

Az óriás a kö... érde...

Ezek a reduk... a pénzügyi bizot... nek és a gyakor... gekkel találják... egyes miniszterek... hogy képtelenek... véghezvinni. Po... beszélnek, hogy... ciókból kifolyóla... ki Popovici pénz... mány egyes tag... hogy az eredeti... den miniszterium... kal kellett esökl... az elmúlt évivel... alól csak a hadi... amelynek budget... ságára, kétmilliár... Nos a közlekedés... időközben egy fe... sok, hogy a red... huszonhatmillió l... évinél.

Leépí... risták

Körülbelül egy... miniszteriumokn... meg vannak álla... lvek seznint a t... történni fog. Min... bocsátani kivétel... díjasokat. A kor... intézkedése az, h... vó állásokat nem... állásoknak körül... töltetlen. Ezekre... nak új tisztvisel... csak azért sem... nyert, hogy a m... fennakadás nélkül... elsőjével lejárt... bejelentéseknek... több hivatalb... kellett tenni a p... Kiderült, hogy... akik különböző... lejt is huznak az... ugy intézkedett... lők csak egytel... meg és ennek v... csak részben leh... tisztviselők, akik... angazsált az álla... hoz.

A kö... leépí... állan...

A legnagyobb... tusz és közöktat... történtek. A kö...

FELIX

A zsidó

a modern eszme... tair az antisze... musról, és asszi... KAPHATÓ KÖNYVÖ

Kormánykrízis lesz a költségvetés amputálása miatt?

Huszezer tisztviselőt építenek le január elsején

Országos demonstrációra készülnek a költségvetési takarékoság miatt elbocsátott köztisztviselők

Costachescu a kisebbségi egyházak államsegélyén takarékoskodik

Bucaresti—Bucarest, november 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A költségvetési bizottság tegnap este fejezte be munkálatait. Mint az Uj Kelet már megírta, a harminckétfélmilliárd lejre redukált 1931. évi költségvetést újabb kétfélmilliárd lejjel amputálták, úgy hogy végeredményben harmincmilliárdra olvadt le Románia budgetje az elmúlt évi harmincelemilliárdtal szemben. Az újabb kétfélmilliárd megtakarítás kizárólag a személyi kiadások körül történt, ami egyértelmű azzal, hogy 1931 január elsejére a köztisztviselőknek hatalmas arányú elbocsátásával kell számolni. Egyes verziók szerint az elbocsátásra kerülő tisztviselők száma meghaladja a huszezeret.

Az egyes minisztériumok óriási erőfeszítéseket tettek a költségvetés redukcója érdekében

Ezek a redukciónak egyelőre még csak a pénzügyi bizottság határozatában élnek és a gyakorlatban óriási nehézségekkel találják magukat szemben. Az egyes miniszterek nyíltan hangoztatják, hogy képtelenek a kívánt redukciónkat végrehajtani. Politikai körökben arról beszélnek, hogy a költségvetési redukciónak kifolyólag nyílt konfliktus tört ki Popovici pénzügyminiszter és a kormány egyes tagjai között. Ismeretes, hogy az eredeti utasítások szerint minden minisztériumnak tizenöt százalékkal kellett csökkentenie költségvetését az elmúlt évvel szemben. Kivételt ez alól csak a hadügyminisztérium képez, amelynek budgetjét az uralkodó kívánóságára kétfélmilliárd lejjel felemelték. Nos a közlekedési minisztériumban időközben úgy felszaporodtak a kiadások, hogy a redukált költségvetés is huszonhatmillió lejjel nagyobb az előző évinél.

Leépítik az összes színekuristákat

Főübelül ugyanez a helyzet a többi minisztériumoknál is. Ma már pontosan meg vannak állapítva a normák, amelyek szerint a tisztviselők elbocsátása történni fog. Mindenekelőtt is el fogják bocsátani kivétel nélkül az összes napi-díjasokat. A kormánynak egy második intézkedése az, hogy az üresedésben lévő állásokat nem tölti be. Jelenleg az állásoknak körülbelül 15 százaléka betöltetlen. Ezekre a helyekre nem fognak új tisztviselőket kinevezni már csak azért sem, mert megállapítást nyert, hogy a minisztériumok eddig is fennakadás nélkül dolgoztak. November elsejével lejárt a terminusa azoknak a bejelentéseknek, amelyeket a két vagy több hivatalú betöltött tisztviselőknek kellett tenni a pénzügyminisztériumban. Kiderült, hogy vannak tisztviselők, akik különböző címeken háromszázezer lejt is huznak az államtól. A kormány úgy intézkedett, hogy állami tisztviselők csak egyetlen állást tarthassanak meg és ennek végrehajtása azonban csak részben lehetséges, mert vannak tisztviselők, akiket külön szerződéssel angasztalt az állam bizonyos hivatalokhoz.

A közoktatásügyi miniszter leépítette a kisebbségek államsegélyét

A legnagyobb megtakarítások a kultúra és közoktatásügyi minisztériumban történtek. A közoktatásügyi várcsa kebe-

FELIX WELTSCH

A zsidókérdés

a modern eszméramlatok tükrében. Vitairat az antiszemitizmusról, cionizmusról, és asszimilációról. Ára 40 lej. KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

lén befül nyelveknek iskolát szüntetett meg Costachescu miniszter s ugyanakkor elrendelte az egyes felekezeteknek adott állami segélyek redukálását. A redukción a következő kulcs szerint fog történni: görögkeleti egyház 10 százalék, görögkatolikus 20 százalék, a kisebbségi egyházak 25 százalék.

Ez a rendelkezés rendkívül súlyosan érinti elsősorban a kisebbségi egyházakat s közöttük a zsidóságot, amelynek eddigi tízmillió államsegélye így módon hét és félmillió lejre olvadt le.

Demonstrációra készülnek a leépített köztisztviselők

Az elbocsátásra kerülő tisztviselők között az elkésztés leírhatatlan. Politikai körökben számolnak azzal, hogy a leépített köztisztviselők akciójába fognak lépni és nem tartják kizártnak, hogy a költségvetés ismertté válása után az egész ország hangos demonstrációk színhelye lesz. Az ellenzéki lapok élesen tá-

madják a kormányt a tisztviselők elbocsátása miatt és a költségvetési redukción teljes felelősséget a nemzeti parasztpártra hárítják át. A független sajtó ezzel szemben megállapítja, hogy a nemzeti parasztpárti kormányt a súlyos viszonyok juttatták mai tragikus helyzetébe.

Nem életképes az az állam, — írja az Adevárul — amely harminckétfélmilliárd lejes költségvetés mellett 15 milliárd 800 milliót költ el személyzeti kiadásokra. A román állam a háború utáni esztendőben úgy élt, mint az a pazarló, aki százezer lejes havi jövedelme mellett negyvenezer lejt költ el csupán személyzetére. Annyi bizonyos, hogy a személyzeti megtakarítások valóságos forradalmat fognak előidézni egy olyan országban, ahol a polgár ösztöndíjasnak születik, tisztviselőként él és mint nyugdíjas hal meg. A költségvetés amputálásával egyidejűleg örködni kell a társadalmi rendre is.

Az igazságügyi államtitkár kategórikus ígéretet tett, hogy az állampolgársági törvényt ősszel megszavazzák

Dr. Fischer Tivadar erélyes intervenciója az állampolgársági javaslat betérjesztése érdekében

Bucaresti—Bucarest, november 6. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Fischer Tivadar országgyűlési képviselő ma délelőtt megjelent az igazságügyi minisztériumban, hogy az állampolgársági törvény módosítása érdekében intervenciót, illetőleg megsürgesse a már állítólag készen álló módosító javaslatnak a parlament elé való terjesztését. Iunian igazságügyminiszter

távollétében Paleologu igazságügyi államtitkár fogadta a zsidó képviselőt, aki igen határozott hangon kért felvilágosítást az állampolgársági törvény sorsára vonatkozólag. Paleologu államtitkár azt válaszolta, hogy a törvényjavaslat már teljesen készen áll s hogy a parlament őszi szessziójában már tárgyalásra kerül.

Dr. Fischer Tivadar erre megjegy-

te, hogy a zsidó képviselők az elmúlt két év alatt már számtalanszor kaptak ilyen irányú ígéreteket, anélkül azonban, hogy ezek a gyakorlatban is megvalósulást nyertek volna. Paleologu államtitkár kijelentette erre, hogy ez alkalommal a törvény javaslat betérjesztéséről a királyi trónbeszéd is említést fog tenni és így annak betérjesztése nem lehet kétséges.

Megnyílt a leszerelést előkészítő bizottság ülése

Litvinov külügyi népbiztostól a bizottság első ülésén az elnök megvonta a szót

Bernsdorff német delegátus is erélyesen követelte a leszerelési világkonferencia összehívását

Genf, november 6. A leszerelést előkészítő bizottság ülését ma délelőtt megnyitották. Ludon holland fődelegátus, a bizottság elnöke megnyitójában hangsúlyozta, hogy a bizottsági tagok ez ülészokról nem fognak távozni addig, míg a bizottság munkájának utolsó szakaszát is be nem fejezte.

Irország és Norvégia delegátusai ezúttal első ízben vesznek részt a leszerelési bizottságban. Az orosz delegációt különös érdeklődés veszi körül. A bizottsági munkában ezúttal 32 állam fődelegátusai vesznek részt.

Genf, november 6. Gibbon brüsszeli amerikai követ újságírók előtt ki jelentette, hogy Amerika nem változtatott a leszerelés ügyében eddig vallott álláspontján. A követ annak a reményének adott kifejezést, hogy a leszerelést előkészítő bizottság december közepéig elkészül munkájával. Genfi diplomáciai körökben remélik, hogy a bizottság ez ülészakon elkészíti az általános leszerelési egyezmény tervezetét s ezt a januári népszövetségi tanácsi ülészakon elé ter-

jeszti. Az általános leszerelési világkonferencia összehívására 1931 novemberben, esetleg csak 1932 első hónapjaiban kerül sor.

Genf, november 6. A leszerelést előkészítő bizottság ülésének elnöki megnyitóját Bernsdorff német delegátus emelkedett szólásra, aki a német kormány álláspontját fejtette ki részletesen. A német delegátus utalt arra a nyilatkozatára, amelyet 1929 május 4-én a bizottság hatodik ülészakán már leszögezett a bizottság tagjai előtt s amelyben közölte, hogy a leszerelési világkonferencia összehívásának elődázása ellen a német kormány eleve tiltakozik. Hangoztatta Bernsdorff, hogy az újabb elődázást lehetetlennek tartja s amennyiben ez mégis megtörténne, úgy a felelősséget a bizottságra hárítja. Előre leszögezi, hogy amennyiben a bizottság jelenlegi értekezlete is olyan kilátásokkal indult volna meg, amely ismét elődázásra vezetne, úgy legjobb volna, ha a bizottság ülésését már most felosztatják s a delegátusok szétmennek. Talán ebben az esetben lehetséges

volna, hogy a januárban összeülő népszövetségi tanácsülés elhatározza, hogy a jövő novemberre végre összehívja az általános világleszerelési konferenciát.

Bernsdorff határozott szavai után Litvinov orosz külügyi népbiztos emelkedett szólásra, aki a legenergiusabban szögezte le az orosz-szovjet leszerelési programját, mely tudvalevőleg az azonnali, korlátlan leszerelést foglalja magában. Litvinov rendkívül agresszív és erélyes szavait az elnök azzal a megjegyzéssel szakította félbe, hogy ne térjen el a tárgytól.

Az elnök közbeszólására Litvinov erélyes vitát provokált, hangoztatva, hogy mindig csak a tárgyhoz szokott hozzászólni. Litvinov erélyes kijelentésére az elnök megvonta a szót Litvinovtól.

A konfliktus hatása alatt a világsajtó jelenlévő radikálisabb reprezentánsai tüntetőleg elhagyták az üléstermet. Ezután lord Cecil angol delegátus és Marsigli olasz delegátus mondtak hosszabb beszédet a leszerelésre vonatkozólag.

Köhög, rekedt?

Gyors enyhülést, biztos gyógyulást hoz a

Sicomast

Olcsó, jóízű, tápláló malta és készítmény

A továbbiakban az Adevárul megállapítja, hogy az összes politikai pártok szükségesnek látják Románia fegyverkezését és emiatt kétfélmilliárdtal emelték a hadügyminisztérium költségvetését akkor, mikor az összes minisztériumoknak nagy redukciónkat kell megvalósítani. Egyet azonban nem szabad elfelejteni — írja az Adevárul: vessenek véget a multban gyakorolt metódusoknak. A közvélemény sok mindent tud abból, ami volt. A milliárdok táncának véget kell vetni. A hadügyi tárcának adott milliárdok ellenértékeképpen a hadseregnek valóban legyen felszerelése és jó ellátása. A lap végül megjegyzi, hogy a nemzeti parasztpártban komolyan beszélnek a kormányról való visszavonulás szükségességéről. Egyes miniszterek tisztában vannak azzal, hogy a nemzeti parasztpárt évekre kompromittálja népszerűségét a költségvetés ily nagymérvű amputálásával anélkül, hogy az ország kétségbeesett helyzetén ténylegesen segíthetne.

Amerika interveniálni akar az angol kormánytól a Fehér könyv miatt

Az angol-amerikai Palesztina-egyezmény egyik pontja kimondja, hogy Palesztina kormányzásában csak Amerika jóváhagyásával lehet alapvető változást eszközölni. A franciaországi cionista szövetség az Executive összes tagjainak lemondását és a kongresszusnak „nép-sékel” utján való összehívását követeli

A hágai döntőbíróóság kompetensnek tartja magát az angol Fehér könyv feletti ítélezésre

Hága, november 6. A Zsidó Távirati Iroda tudósítója a hágai döntőbíróóság-hoz közzétett körökből arról a szenzációs hírről értesült, hogy előreláthatólag a döntőbíróóság ítélezése alá fogják bocsátani az angol Fehér Könyvet, hogy vajjon az abban lefektetett irányelvek nem-e sértik a mandátum rendelkezéseit. A döntőbíróóság tizenhatodik ülészakára összeült magisztrátusok vizsgálata tárgyává tették azt a kérdést, vajjon megvan-e a Jewish Agencynek a lehetősége arra, hogy kikérje a döntőbíróóság ítéletét arra vonatkozólag, nem-e sértette meg az angol mandatárius hatalom az új Fehér Könyvben azokat a kötelezettségeket, amelyeket Anglia a zsidó néppel szemben magára vállalt. A bírák többségének az volt az álláspontja, hogy a Jewish Agencynek megvan a joga ahhoz, hogy a Népszövetség útján a hágai döntőbíróóságtól erre a kérdésre választ kérjen. A döntőbíróóság több bírja ama véleményének adott kifejezést, hogy Macdonald angol miniszterelnök, aki általában a döntőbíróóság hatáskörének kibővítése érdekében emelt szót, aligha térhet ki a döntőbíróósági eljárás elől.

Az amerikai külügyi hivatal a közbejárt módokról tájékoztat

Washington, november 6. Az United Press, Amerika legnagyobb sajtóügynöksége, az alábbi távirati tudósítást tett közzé: „Az angol Fehér Könyv nyilvánosságra hozásával kapcsolatban, amely tudvalevőleg cionista körökben óriási tiltakozásokat váltott ki, az amerikai kormány megfontolással tárgyalja a tette, hogy tegyen-e lépéseket az angol kormánytól. Ebből a célból a külügyi hivatal beható tanulmány tárgyává teszi az angol-amerikai palesztina-szerződést, annak megállapítása érdekében, hogy jogosult-e az amerikai kormány ezen egyezmény alapján Londonban lépéseket tenni. A kérdéses egyezménynek ugyanis van egy paragrafusa, amely kimondja, hogy Palesztina közigazgatásában és kormányzásában csak az Egyesült Államok hozzájárulásával lehet alapvető változtatásokat eszközölni.

Hatalmas vihart várnak az angol alsóház Palesztina vitájától

London, november 6. Parlamenti körökből eredő információk szerint a Palesztina-kérdés vitáját végelegesen november második hetében tüzték ki. A vita számára egy teljes napot fognak megállapítani. Előreláthatólag igen sok cionista-barát képviselő fog a vitában résztvenni. Bár bizonyosra vehető, hogy az alsóház többsége a cionista követelésekkel és Weizmann energikus magatartásával szimpatizál, mégsem szabad figyelmen kívül hagyni az arab-barát komitő befolyását, amelynek tagjai szintén valamennyien szólasra jelentkeztek. A munkáspárt cionista-barát tagjai igyekeznek a vitát úgy előkészíteni, hogy ők maguk ne kerüljenek olyan helyzetbe, hogy kénytelenek legyenek leszavazni a kormányt.

A munkáspárt sajtója már is leszögezi, hogy ha a Palesztina-kérdésben le is szavaznak a kormányt, úgy ennek parlamentáris konzekvenciája elmarad, mert a kormány nem fog lemondani. Egyébként a kormány óriási erőfeszítéseket tesz a helyzet enyhítése érdekében. Hír szerint a kormány új nyilatkozatot készít elő, amelyben a Fehér Könyv bizonyos pontjait formálisan vissza fogja vonni. Ez a lépés annak az energikus fellépésnek tudható be, amelylyel az angol munkáspárt végrehajtóbizottságának egy delegációja Pasfield lordnál elért. Ennek a delegációnak tagjai az új angol munkáspárt legismertebb vezetői voltak, többek között Marion Philips, Kenworthy, Morris Hopkin és Malone ezredes. Az egész angol sajtó egyetért abban, hogy a kormány nem járt el fair módon a cionista mozgalommal szemben. A Nation című lap

megállapítja, hogy Macdonald és lord Parmoor rendkívül ügyetlenül válaszoltak a Fehér Könyv ügyében tett interpellációkra és a kormány aligha lesz hajlandó arra, hogy Macdonald és Parmoor lord hibáit tulságosan drágán fizesse meg.

A franciaországi cionista szövetség az Executive összes tagjainak lemondását követeli

Párizs, november 6. A franciaországi cionista tanács rendkívüli gyűlést hívott össze, amelyen megjelentek a Palesztina-barát francia államférfiak is, köztük Demonzie szenátor és Godard, a franciaországi Pro Palestine Liga elnöke. A gyűlésen, amelyen rendkívül élénk kifakadások hangzottak el az angol Fehér Könyv ellen, az alábbi határozatot szavazták meg:

„A cionista munkáspárt javaslatára a franciaországi cionista tanács felszólítja a cionista világszervezet Actions Comitését, hogy a kongresszusi választásokat egy speciális sékel alapján vezessék le. Ezt a sékelt, amelynek ára egészen minimális legyen, népsékelnek nevezzék és a sékelkampányra „egymillió sékelfizető” jelszót kell kiadni.

A revizionisták javaslatára a franciaországi cionista tanács felszólítja az executive összes tagjait, hogy mondjanak le tisztségeikről.

A franciaországi cionista szövetség elhatározta, hogy sürgősen összehívja a franciaországi zsidóság országos kongresszusát, amelyre meghívja Franciaország összes zsidó alakulatainak képviselőit, úgy, hogy ez a kongresszus az egyetemes franciaországi zsidóság nevében fogja hallatni tiltakozó szavát az angol Fehér Könyv ellen.

Painlevé a cionista ifjúság tiltakozó ülésén

Párizs, november 6. A Pleyel-teremben a párizsi cionista ifjúság tiltakozó nagygyűlést tartott a Macdonald-kormány Palesztina-politikája ellen, amelyen Painlevé volt miniszterelnök, Godard volt miniszter és mások is felszóltak. A gyűlés a Balfour-deklaráció pontos és szigorú végrehajtását követeli elfogadott határozati javaslatában, mert az angol kormány ennek alapján vállalta a Palesztina-mandatát s ettől eltekintve, annak lelkiismeretes keresztvitele a világ békéjének egyik lényeges alkatrésze.

A Do X. német vízirepülőgép 5 óra és 10 perc alatt tette meg az utat Friedrichshafenből Amsterdamba

A Do X. a Gironde folyón is kénszerleszállást fog végezni

Amszterdam, november 6. A Do X. német óriási vízirepülőgép 5 óra és 10 perc alatt repült Friedrichshafenből Amsterdamba. Ez csaknem 165 kilométeres óránkénti átlagsebességnek felel meg.

Christiansen, a gép vezetője, a holland sajtó munkatársai előtt a legnagyobb meglepéssel nyilatkozott a gép teljesítményéről és a repülőhajó legénysége is feszült várakozással te-

kint az amerikai óceánjáró ut elől.

Bordeauxi jelentés szerint megerősítették azt a hírt, hogy a Do X. Lisszabon felé vezető útjában Nyugat-Franciaországban, a Gironde folyón is leszállást fog végezni, majd a Bordeauxig vezető 30 kilométeres utat a Gironde folyó felszínén teszi meg. Bordeauxban a gép két repülést fog végezni francia hivatalos személyekkel.

A Macsek-per tízenötévi fegyházra ítélt vádlottját elfogták Magyarországon

Állítólag a kórházba való szállítás közben szökött meg Zágrábból

Sopron, november 6. A soproni rendőrség ma őrizetbe vett egy fiatalembert, akinél semmiféle igazoló iratot nem találtak és látszólag céltalanul ödöngött az utcán. Kihallgatása után kiderült, hogy csak a horvát nyelvet beszéli és csak egy keveset tud németül. Elmondotta, hogy Barnardits Jočinak hívják, zágrábi orvostanhallgató és az emlékezetes Macsek-per fővádlottja volt. A tárgyalás során 15 évi fegyházra ítélték és a büntetés kitétele végett a zepoglavai fegyházba

szállították, ahol azonban beteg lett és ezért a zágrábi kórházba vitték.

Utközben megszökött és Murakeresztaron át Zalaegerszgre jött, ahol fölkérdőzkedett egy soproni teherautóra. A teherautó sofőrjének szivességéből eljutott Sopronba, ahol pénz nélkül kóborolt és az éjszakát egy hid alatt töltötte. Most Budapestre készült menni, ahol, amint előadta, Fran Ivo dr. atyjának jóbarátja. A rendőrség bevezette a nyomozást a fiatalember valószínűségére.

Az argentinai zavargások nem érintették a zsidó telepeket

A máramarosi telepek kitűnően beváltak az argentinai mezőgazdasági kolóniákon

Párizs, november 6. A Jewish Colonisation Association képviselője a Zsidó Távirati Iroda egyik munkatársa előtt örvendetes közléseket tett az argentinai zavargásokkal kapcsolatban. Szeptemberben a zavargások Buenos Ayresre, a fővárosra szorítottak és a nagy argentinai zsidó mezőgazdasági

telepekre nem terjedtek ki, úgy hogy a zsidó telepek fejlődése zavartalanul ment tovább.

Fájdalom, annál súlyosabb károkat okozott a nagy hőség, amely főként a zsidók által lakott Narcisse Leven telepen volt érezhető. Azonban az ICA közvetítésével a bankok és magántársula-

tok pénzbeli támogatásával a helyzetet meg lehetett menteni. Igen jó kondícióban van a „Montefiore” nevű kolónia, amely tudvalevőleg néhány évvel ezelőtt elemi csapások miatt majdnem tönkrement. A kolonisták egyre nagyobb területen dolgoznak, mindig újabb és újabb ültetvényeket kultiválnak. A termés ezidén kitűnően sikerült és a kolonisták pénzügyi kötelezettségeiknek pontosan eleget tudnak tenni. Montefiore kolonistái több ízben felhívták Kelet-Európában élő rokonait és barátait, hogy igyekezzenek az ICA közvetítése révén kijutni Argentínába, ahol lassanként már eltűnnek a régi csapások nyomai és ismét reményteljes munka folyik.

A két évvel ezelőtt alapított „Louis Oungre” kolónia szintén örvendetesen halad. Leginkább olyan elemek dolgoznak itt, amelyek már régebben munkálkodtak más ICA-telepeken és ismerik Argentína mezőgazdasági módszereit. Munkájuk sikere serkentően hatott a kolónia új bevándorlóira. Az ICA újabb parcellákat készített elő kolonizációs célokra, úgy hogy Entre-Rios provincia-ban, ahol egyébként az ICA már szépszámu virágzó telep fölött rendelkezik, újabb jelentős kolonizációs központ van megalkulóban.

Az ICA kolonizációs anyaga részben mezőgazdasági munkásokból, akik már eddig is dolgoztak kolóniákon, részint keleteurópai bevándorlókból áll. Tavaly kísérlet történt Máramarosból való elemek letelepítésére. A kísérlet kitűnően bevált. Az ICA tisztviselőinek jelentése szerint ezek a bevándorlók igen nagy munkakészséggel és lelkesedéssel dolgoztak, azonkívül pedig gyorsan elsajátították az argentinai mezőgazdasági munka módszereit. E sikerek látára az ICA elhatározta, hogy ebben az évben Csehszlovákiából és Romániából fog zsidó válogatott mezőgazdasági dolgozókat letelepíteni. Legközelebb már el is indul egy negyven családból álló transzport ezekből az országokból az argentinai kolóniák felé. E csoportok letelepítésére már minden előkészület megtörtént, úgy hogy megérkezésük után azonnal meg is kezdenek a munkát.

A kolonisták által alakított szövetkezetek Argentínában kiszélesítik munkakörüket. Ezidőszert az ugynevezett Poolokat szervezik, amelyek az a célja, hogy felvegye a versenyt ama nagy gabonaexport-cégekkel, amelyek eddig uralták a piacot és amelyek diktálták a termelők számára az árakat.

Dr. Teodor Brinkmann, a bonni egyetem tanára, aki a német kormány megbízásából tanulmányozta az argentinai kolonizációt, meglátogatta az ICA otáni telepeit. Különös elismeréssel emlékezik meg jelentésében a kolóniák kulturális és szociális intézményeiről: a könyvtárakról, a jóléti intézményekről, a társas egyesületekről, az ifjúság sport és kulturális intézményeiről. A zsidó kolóniákon ezek a tényezők játszanak szerepet míg a szomszédos német kolóniákon csak a templom és koresma az, ahol a telepek felkeresik egymást.

A kolozsvári törvényszék december 18-án tárgyalja Savu vízműigazgató perét. Az évekig húzódó Savu-per, melyben, mint ismeretes, legutóbb a kolozsvári tábla hozott érdekes ítéletet, újból napirendre került. Emlékeztetés, hogy a törvényszék első fokon két évi börtönbüntetésre ítélte a vízművek igazgatóját, aki az ítélet ellen fellebbezést jelentett be. A tábla jogi okokból megsemmisítette az ítéletet és utasította a törvényszéket, hogy újra tárgyalja a pert. A kolozsvári törvényszék harmadik tanácsa előtt ma vette kezdetét a tárgyalás, amelyben az újbóli bizonyítási eljárást Ionescu kereskedelmi akadémiai tanár tanuvalomása kellett, hogy bevezesse. A tárgyalás iránt általános volt az érdeklődés, azonban a beidézett akadémiai tanár nem jelent meg a tárgyaláson, miért is a pert a törvényszék a védelem kérésére elhalasztotta. A törvény szék a tárgyalás új dátumát december 18-ban állapította meg.

Földrengés a szerb-bolgár határon. Szófiából jelentik: A szerb-bolgár határon fekvő néhány faluban földrengés pusztított. Több ház összedőlt. A földrengés Szófiában is érezték.

Leégett a londoni „Japan Advertiser” palotája. Londonból jelentik: Tokióból jelentik, hogy a Japan Advertiser palotája teljesen leégett. Az újságpalota a földrengés után épült s a japán főváros egyik legimpozánsabb építménye volt. A kár több, mint százezer angol font.

Emi

Oradea—No teznek még erünkben élnek izgalmas reg ez valóság villeménye.

Ilyen esod Szuleyman most Papmez községben lak angolok ellen a szomáliak tegerben, am nyekből isme

Könyvét kü melyet „Revi Nagyvárad érdekes tarta több az Emir te. Már rég nadrajában, kalapjával fe uccákon és k és új könyv tumokat, de tést sem tesz lehet csak l életregényéve mond el a k

A váradi e gente, hogy 50 esztendő monnak hívta mert Inger S ből származik együtt vánd ahol szép ka Inger Szolimá miát végezte tonai tehetség osztották be. I az osztrak-ma ben. A világs lalkozott az a nyomtatásával szabadság mo gólok szigorú ellen lázadók Inger Szolimá támadt arra, vel az elnyomt jen. Levette hadsereg unió dán híre és ahol nagyapja összekötéséi tán közvetlen Marokkóban n tán és fia vet Inger Szolimá sem harcolni, tikus udvart.

Hátan háza dult el egy na óresapathoz os nálatra tanító tette magát, n fegyver, mert volna benne. elárulta magát rült. A karavá Inger Szolimá digi élettörté néssel nemcsal nem a főnök karavánnal eg vizontagságot ahol éppen erd ellen.

Itt nyílt vé nak, hogy tale hamar felisme sát és ennek n neki. A szudár ment. ahol me dervis csapato folyton felléle tekben számos tuleroben lévő szerelt angol lakosu afrikai emirje lesz. Te amelyeket eze szerzett. A szo énekelnek Ing lok elleni diao hire bejárta a Mikor befejez mellyel sok bo alá, helytartót és áthajózik E szállal partra, a gel fogadják a menceau, aki

HIRDETÉS HIRDESSEN

Emir Szuleyman ibn Inger Abdullah könyvet irt

Beszélgetésem a volt szomáli királlyal

Oradea—Nagyvárad, november 6. Létnek még egzotikus emberek, akik körünkben élnek, akiknek élete valóságilag izgalmas regényhez hasonló, csak hogy ez valóság világa és nem fantázia szüleménye.

Ilyen esodálatos regényalak Emir Szuleyman ibn Inger Abdullah, aki most Pápmező-Kimpány biharmegyei községben lakik és Emiri méltóságát az angolok ellen vívott harcokban szerezte a szomáliak között Airika sötét rejteteiben, amelyet csak kalandos regényekből ismerünk.

Könyvét küldötte be nekem az Emir, melyet „Revizió” címen most adott ki. Nagyvárad nyomdában nyomták, de érdekes tartalmánál sokkal érdekesebb az Emir nagyszerűen kalandos élete. Már rég ismerem az Emirt, brissnes nadragában, magas csizmájával, tollas kalapjával fel-fel tűnedezik a várad utcákon és kavéházakban s új hitéről és új könyvéről beszél. Ebből idéz citátumokat, de régi harcos életéről említi sem tesz. Hosszas utánjárás után lehet csak lassankint megismerkedni életregényével, melyet nagyjából így mond el a különben szófukar Emir:

A várad cinikusok azt mondták régen, hogy Temesvárról származik és 50 esztendővel ezelőtt még Singer Salamonnak hívták. De ez csak rágalom, mert Inger Szolimán katolikus családból származik és nagyapja Kossuthal együtt vándorolt ki Törökországba, ahol szép katonai karriert futott be. Inger Szolimán a bécsi katonai akadémiát végezte el. Már akkor feltűnt katonai tehetsége, úgy hogy a vezérkarhoz osztották be. De nem akart megmaradni az osztrák-magyar hadsereg kötelékében. A világsajtó akkoriban sokat foglalkozott az afrikai népek gyarmati elnyomatásával és ezzel kapcsolatos szabadság mozgalommal. Főként az angolok szigorúsága és imperializmusa ellen lazodtak a gyarmati törzsek. Inger Szolimánban leküzdhetetlen vágy támadt arra, hogy katonai képességeivel az elnyomott népek segítségére menjen. Levette tehát az osztrák-magyar hadsereg uniformisát, áttért a mohamedán hitre és először Marokkóba ment, ahol nagyapja egykori barátai valószínűleg révén csakhamar a szultán közvetlen környezetébe került. De Marokkóban nemsokára meghalt a szultán és fia vetélkedni kezdtek a trónért. Inger Szolimán nem akart egyik ellen sem harcolni, azért otthagya az egzotikus udvart.

Hátán háza, keblén kenyerre, így indult el egy nagyobb karavánal. Egyik órasapathoz osztották be és fegyverhasználatra tanították. Inger Szolimán tetette magát, mintha sohase látott volna fegyvert, mert különben kémet sejtettek volna benne. Egyszer azonban mégis elárulta magát, ami csaknem életébe került. A karavánfőnök elé vitték, akinek Inger Szolimán elmondotta öszintén eddigi életétörténetét. Ezzel a bátor fellépéssel nemcsak hogy megmenekült, hanem a főnök segédítette lett. Ezzel a karavánal együtt jutott el aztán sok viszontagságon keresztül Szudánba, ahol éppen erős harcok folytak Anglia ellen.

Itt nyílt végre tere Inger Szolimának, hogy talentumát hasznosítsa. Csakhamar felismerték hadvezéri zsenialitását és ennek megfelelő pozíciókat szántak neki. A szudáni harcok után Szomáliába ment, ahol megszervezte a veszedelemes dervis csapatokat. Pályája ettől fogva folyton felfelé ívelt. Győzelmes ütközetekben számos alkalommal megveri a tuleróban lévő és haditechnikailag felszerelt angol csapatokat. A hatmillió lakosú afrikai Svájc: Szomáli uralkodó emirje lesz. Teste teli van sebhelyekkel, amelyeket ezekben a véres csatákban szerzett. A szomáli népdalok még ma is énekelnek Inger Szolimánról, az angolok elleni diadalmas harcáról, melyek híre bejárta akkoriban az egész világot. Mikor befejezte a szomáli harcokat, mellyel sok borsot tört az angolok orra alá, helytartót nevez ki a maga helyére és áthajózik Európába. Francia földön száll partra, ahol nagy ünnepélyességgel fogadják az angolvör Emirt. Clemenceau, aki akkor még újságíró volt,

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSÉN AZ UJ KELETBEN

csinálja vele az első intervjút Párizsban. Inger Szolimán ekkor 33 éves. Tünneményes pályafutását katonai tehetsége, hihetetlen munkabírása, kitartása és esodálatos szervezőereje lendítette előre. Rendíthetetlen erővel híve volt a leigázott gyarmati népek szabadságának és gyűlölte a kétszínű hyppokrita angol szellemet. Fanatizálta az ottani törzseket ugyanannyira, hogy vakon követték a legnagyobb veszedelembe is.

Az angolok belátták addigi politikájuk céltalanságát, függetlenül tették Szomáliát, de az Emirt nem akarták többé visszaengedni és inkább életjáradékot biztosítottak számára, melyet a világháború kitöréséig folyósítottak is neki.

Nem ment többé vissza az afrikai forró talajra, ahol annyi dicsőségben s veszélyben és kalandokban volt része.

Eötvös Károly utján megvásárolta a lengyel származású gróf Prater királyi birtokát Bihar megyében, ahol azóta mintagazdaságot létesített. Harminec esztendeje el ottani kastélyában Inger Szolimán, ahol összes szobái teli vannak a régi harcok és régi dicsőségek látható jeleivel: nagyszerű vadász trofeákkal, vadállatok bőrrel és számos kítintéssel.

Nagyon ritkán beszél életéről. Maga-

Az Odol minden más szájjal szemben azon sajátos tulajdonsága által tűnik ki,

hogy a szájjureget az öblítés után egy bizonyos, mikroszkopikusan vékony, de mégis tömött antiseptikus réteggel vonja be, amelynek még órák múlva is meg van a hatása. Egyetlen más készítmény sem bír ezen tartós hatással. Aki az Odol-t naponta használja, az bizonyos lehet abban, hogy a szája meg van védve a rothadást okozó és erjedést előidéző anyagoktól, amelyek a fogakat tönkreteszik. Az Odol igazán jó!

nosan él birtokán, családja külföldön él, ő maga néha-néha bejár Nagyváradra, ahol kiterjedt ismeretsége van.

Munkássága most egész más irányt vett fel. Tizenegy nyelven beszél és igen nagy univerzális tudása van. Most irodalmi működést fejt ki és második könyvét adta ki „első volt az „Örömhír”. Írásainak alapmotívuma, hogy az emberiségnek egyetemes erkölcsi megújodásra van szüksége. A keresztény kultúra teljesen aláhanyatlott és a megújodás — Inger Szolimán szerint — csak Keletről jöhet. A nyugati árják kiélték már magukat, írja új könyvében és az új történelmi misszió hordozói nem le-

hetnek.

Élete sokkal érdekesebb, mint könyve, mert világnézete furcsa és érthetetlen. Élete történetét nem akarja megírni. Nem tartja oly fontosnak, mint új világszemléletét, melyet könyvével terjeszteni akar.

„Testvérem”-nek, így diktálta könyvét nekem és én csak büszke lehetek, hogy egy volt afrikai király szólit így, Emir Szuleyman ibn Inger Abdullah, a szomáli király, aki hős volt és most új vallást alapít.

Érdekes egyéniség, Biharország egyik hőse és furcsa fia.

Leitner Zoltán

Párizsban attól tartanak, hogy a tőzsdekrach a kormány helyzetét is megrendítheti

Pánikhangulat lett urrá a közönségen — Az angol pénzügyi kormányzat vitája Franciaországgal

Párizs, november 6. A tőzsdén pánik hangulat lett urrá. A kormány intézkedései és a nagybankok intervenciói vásárlásai csak keveset javítottak a helyzeten és a hatás elmúltával újabb értékzuhanások következtek. A baissé irányzat még most is tart. Az árak állandóan esnek. A nyomott hangulatot rosszabbítja, hogy az értékpapirtulajdonosok, további áreséstől tartva, megszabadulni igyekeznek papírjaik-

tól és ezzel újabb kínálati hullámot idéztek fel. Tőzsdei körökben valószínűnek tartják, hogy a tőzsdekrach, amely Franciaországban mindig igen széles néprétegeket érint, befolyásolni fogja belpolitikai helyzetet is és a kormányt is megrendíti.

London, november 6. Az angol alsóház mai ülésén Pethick-Lawrence kincstári államtitkár bejelentette,

hogy az angol pénzügyi kormányzatnak vitája van Franciaországgal a hadikölcsönkötvények rendezése ügyében. Snowden kincstári kancellár még meg fogja kísérelni az ellentétek eliminálását. Az angol hadikölcsönök birtokosai ugyszólván teljes névértéket birtokolnak s ezért a francia hadikölcsönök angol birtokosai is elvárhatják a valorizálást.

Sauerwein „a fajtisza árja” korunk legnagyobb igazságtalanságának bélyegzője meg az antiszemitizmust

Bécs, november 6. Jules Sauerwein, a Matin főszerkesztője, aki tudvalegileg a világ legnevesebb külpolitikai publicistája, ezidőszert Bécsben tartózkodik. Arved Arensham ismert bécsi író megszólaltatta Sauerwein az antiszemitizmus kérdésében, amely most a választások előtt szomorú aktualitással bír. Sauerwein ezeket a figyelemreméltó dolgokat mondotta:

— Mielőtt az antiszemitizmussal szemben elfoglalt álláspontomat leszögezném, ki kell jelentenem, hogy soha zsidó nem voltam, elődeim sem voltak zsidók, vagyis „fajtisza” vagyok, ereimben egyetlen csepp zsidó vér nem folyik. Családom Tirolból származik, egy Sauerwein Miksa eszáz irattárnoka volt és ezzel végérvényesen elintéztem, hogy abszolút „árja” vagyok. Franciaországban az eféle vérkeveredési problémáknak semmiféle szerepük nincs, de ha Ön kérdezi tőlem, hogy mit szölok a német antiszemitizmushoz, azt hiszem, hogy pozitív választ kell adnom. Mint keresztény, az antiszemitizmust Németországban és Ausztriában magam is megfigyeltem és megállapíthatom, hogy ez a mozgalom szeggyene és gyalázata a két országnak, annál is inkább, mert arra igyekszik, hogy Európába visszaplantálja a középkor szellemét. Nem is tudok nyugodtan beszélni erről a kérdésről. Tíz évvel a háború után, amelyben köztudomásúan minden ország zsidósága megtette kötelességét és véret ontotta, még mindig akadnak emberek,

akik ezeket a zsidókat felelősségre vonják ama hittestvéreikért, akik Oroszországban forradalmárokodtak. Én ezt kiáltó igazságtalanságnak tartom. Négy esztendeje éltam Bécsben és én magam élő tanúja vagyok annak a nagy kulturmunkának, amit zsidók végeztek ebben az országban. Ragyogó tehetségeket láttam zsidók között és bámulatos munkakerőket! Örület és bűn olyan időben, amikor egy szorongatott országnak szükség van az államfenntartó elemekre, a szellemnek és kulturának ilyen elit-csapatát, mint amilyen a zsidó, figyelmen kívül hagyni. A világ közvéleménye,

különösen pedig Franciaországé, amely az ilyen dolgokban nagyon érzékeny, fél van háborodva az antiszemita excessusok fölött, akkor is, ha ezek felcivilizált országokban fordulnak elő. És mit mondjunk, ha azt látjuk, hogy ezeket a módszereket átplántálják Németországra és Ausztriára, a legrégebb és legelőkelőbb kultúra hazájára. Igazán nem értem, mit akarnak ezek az antiszemiták.

Jules Sauerwein valószínűleg legközelebb valamelyik kulturregyesület meghívására előadást fog tartani a zsidó kérdésről.

Amerikában is borzalmas bányakatasztrófa történt

Newyork, november 6. A bányalégerobbanás újabb megrendítő bányakatasztrófát okozott. Mint az Ohio állambeli Athensből jelentik, a millfieldi bányában bányalégerobbanás nyomán támadt tárnaomlás mintegy 160 bányászot eltemetett. A mentési munkálatokat nyomban megindították, de eddig élve senki sem került elő a bányából.

A kutatási munkálatok során eddig hetven holttestet hoztak felszínre és sajnos számolni kell azzal, hogy sen-

kit sem találnak életben, mert a tárnák teljesen összeomlottak. A szabad-tátelteli munkálatok nagy nehézségek között tovább folynak.

Newyork, november 6. Az ohioi millfieldi bányakatasztrófa, a lapok közlése szerint, a vállalat elnökének és nyolc tisztviselőjének életét azért követelte áldozatul, mert az elnök vendégeivel a bányába szállott, hogy a vendégek megtekintésük az üzem modern berendezését. Az elnök vendégei is odapusztultak a többiekkel.

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bányászati zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— **Melegebb idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint csapadéka hajlamos időjárás várható hőmérsékletemelkedéssel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 7 fok Celsius.

— **Ligeti Sándor dr. előadása.** Pénteken, folyó hó 7-én este 8 órakor, az Építőmunkás-Otthonban (Str. Vái — Patak ucca 7.), tudományos előadás lesz, melynek keretében Ligeti Sándor dr. „Uj erkölcsi rendszerek kialakulása” címen tartja meg előadását. Az előadásra a belépés díjtalan. Vendégeket szívesen látnak.

— **Automobilösszeütközés két halottal és tízennegy súlyos sebesüléssel.** Sevillából jelentik: A város egyik főcúcján tegnap egy autóbussz összeütközött egy teherautóval. Az összeütközés következtében két ember meghalt és tízennegy súlyosan megsebesült. Az autók természetesen szintén összetörték.

— **Onegh Sabbath.** A kolozsvári Mizrach-i ifjúsági csoportok rendezésében ma, pénteken este fél 9 órai kezdettel Adolph A. Ehrenfeld (Hamburg) a Hechaluc Hamizrachi lelkes harcosa tart előadást: Tradition und Aufbauarbeit címmel, a Regele Ferdinand uti zsidó iskola nagytermében. Vendégeket szívesen látunk.

— **Félmillió parasztbirtokos kapcsolódott be az orosz kollektív farmok munkájába.** Londonból jelentik: A moszkvai Tass távirati iroda jelentése szerint szeptember és október hónapokban félmillió parasztbirtokos kapcsolódott be a kollektív farmok munkájába.

— **Az Odol jelentősége.** Az Odol jelentőségéről nem kell sok szót vesztegetni. Mindenki előtt ismeretes, hogy minden más száj- és fogápolószert, amennyiben a mindennapos fogápolás tekintetében figyelembe jöhet, mindössze néhány pillanattal bír hatással. Ezzel szemben az Odol órák múlva is érezhető hatását a fog tisztítása után. Az Odolnak e sajátosság tartóssága okozza azt, hogy a szájból órák óta le van köve az az erjesztés és rothadási folyamat, amely a fogfájásnak és szájbajoknak előidézője.

— **Aláírták a román-albán kereskedelmi szerződést.** Bécsből jelentik: A távirati iroda tiranai jelentése szerint aláírták a román-albán ideiglenes kereskedelmi szerződést, melynek érvénye hat hónapról szól. A szerződés november utolsó napján lép életbe.

— **Sinclair Lewisnek ítették oda az idei irodalmi Nobel-díjat.** Stockholmból jelentik: A Svéd Akadémia az 1930. évi irodalmi Nobel-díjat Sinclair Lewis amerikai regényírónak ítélte oda. Ez első eset, hogy irodalmi díjat amerikai nyert.

— **Adóeltitkolás miatt indítottak vizsgálatot Caruso övegye ellen.** Newyorkból jelentik: A törvényszék adóeltitkolás miatt vizsgálatot vezetett be Caruso övegye ellen s ennek során megállapítást nyert, hogy a nagy énekes gramofonlemezeit után az övegye még mindig évente 150 ezer dollárt keres.

— **Vérfagyasztó küzdelem az öngyilkosjelölttel a repülőgépen.** Londonból jelentik: Vérfagyasztó küzdelmet vívott két nap előtt Dais kapitány, ausztráliai repülőbiztos az általa vezetett utasszállító repülőgépen egy öngyilkosjelölttel. Dais a repülőter felett négy száz méter magasra emelkedett, amikor észrevette, hogy a mellette ülő nő igen feltűnően viselkedik és ki akar ugrani. A pilótának sikerült egyik kezével a kormányt fogva, a másik kezével lefékezni a nőt. A kétségbeesett nő erre a kormányrudat igyekezett a pilóta kezéből kiúzni. Végül emberfeletti erővel sikerült lefékezni a nőt, aki egy jól irányított boxütéstől visszaesett a ülésre. A pilóta rögtön leereszkedett és a nőt mentők vették gondozásába. Kiderült, hogy nemrég egy szenzációs válogatásban szerepelt. Retiküljében sok mérget találtak. Valószínűleg az volt a szándéka, hogy a magasban mérget vessz be, azután kiugrik a gépből.

Az amerikai republikánusok csak elenyésző többséget tudtak szerezni az új választásokon

Még így sem biztos a republikánusok győzelme — Munkáspárti képviselő is bejutott az új parlamentbe

Newyork, november 6. Az amerikai választások végleges eredményét még mindig nem tudják. A képviselőházi számarány 209 mandátum demokrata-párti, 205 pedig republikánus. 21 kerület választási eredménye még nem ismeretes. Most már mindenesetre számolni kell azzal, hogy a demokraták többséget szereztek maguknak. A jelek szerint az amerikai választók többsége az alkoholtilalom enyhítése mellett foglalt állást. A szenátusi számarány 47 republikánus, 45 demokrata és három mandátum sorsa még ismeretlen. Itt is fennáll a lehetősége annak, hogy az

ellenzék jusson többséghez, ha a hiányzó három mandátumot megszerzi.

Newyork, november 6. Ujabbban a republikánusok több mandátumot szereztek s ezzel kis többségre sikerült szert tenniük a képviselőházban. A még mindig nem végleges eredmények szerint a republikánusoknak van 215 mandátumuk, amelyhez hozzászámít egy farmer és munkáspárti és egy független képviselő, akik a kormányt támogatni fogják. A demokratáknak eddig 210 mandátum jutott. Nyolc mandátum sorsa még ismeretlen.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

A marghitai orth. izr. hitk. gyűjtése: (Egy összegben kimutatva az okt. 26-i számban.)

Mann Adolf	500 lej
Mann Mózes	500 „
Katz József	500 „
Dr. Friedmann Hermann	500 „
Dr. Friedmann Mór	350 „
Steiner Jakab	300 „
Feldmesser Ferenc	300 „
Rosenfeld Benő	250 „
Winkler Lajos	250 „
Glück Aron	200 „
Steiner Jenő	200 „
Szobel Hermann	200 „
Kleinmann Lázár Mpetri	200 „
Klein József	200 „
Steiner Mór	200 „
Dr. Florenthal Ernő	200 „
Paneth fivérek	200 „
Vámos Henrik	200 „
Neufeld László	200 „
Heller Árpád (Arad)	200 „
Volvovics Simon	200 „
Harag és Creiger	200 „
Glück Ferenc	200 „
Schächter Salamon	200 „
Vadász Jenő	200 „
Goldstein Albert	200 „
Goldberger Mór	200 „
Schwarz Salamon (Lük)	200 „
Schächter Salamon gyűjt.	150 „
Wollner József	150 „
Schlinger Jakab	150 „
Leuchmann Dezső	150 „
Brüder Ignác	150 „
Weinberger Nándor	100 „
Klein Ferenc	100 „
P. Klein Ignác	100 „

Teleser Farkas	100 „
Berger Gyula	100 „
Weisz Simon	100 „
Held József	100 „
Schwarz Ferenc	100 „
Jd. Lichtmann Ferenc	100 „
Friedmann Benjámín	100 „
Stern Géza	100 „
Szobel Márton	100 „
Weisz Bernát	100 „
Weisz Márton	100 „
Hoffmann Armin	100 „
Rubin Lajos	100 „
Fried Ede (Debrecen)	100 „
Szaryasi Sámuel	100 „
Weinberger Ignác	100 „
Weisz Farkas	100 „
Weisz Samu	100 „
Wollner Ferenc	100 „
Kiss Adolf	100 „
Weisz Jakab	100 „
Szauk Márk	100 „
Rosenfeld Nándor	100 „
Friedmann Adolf	100 „
Friedmann Dávid	100 „
Gombó Simon	100 „
Grosz Dávid	100 „
Kain Ignác	100 „
Gelberger József	100 „
Feldmesser Izák	100 „
Winkler Miksa	100 „
Berger Izidor	100 „
Dr. Miklós Jenő	100 „
Berger Béla	100 „
Apsán Juda	100 „
Berez fivérek	100 „
Kisebbek	2785 „
Szefard imsház gyűjtése	2064 „
Osszesen Lei	17.624

— **A zsidó diákok ismerkedési estélye.** A kolozsvári egyetem zsidó hallgatói és hallgatói szombaton este a Salom-klub helyiségében rendezik ismerkedési estélyüket, tea keretében, az összes kolozsvári zsidó ifjúsági egyesületek közreműködésével.

— **A kolozsvári Palesztina-hivatal közleménye.** A legközelebbi hajó november hó 21-én indul Konstanctól Palesztinába (Jaffába), a Fabre Line Braga nevű kitűnő hajója. Decembarben nem indul közvetlen hajó Konstanctól Palesztinába. Januárban 2-án indul a Febre Line Alesia nevű hajója.

— **A minisztérium a prefektusokhoz küldte a Keren Kajemeth országos gyűjtésének engedélyét.** Megírta az Uj Kelet, hogy Hatiegan Emil munkügyi és népjóléti miniszter megengedte a Keren Kajemethnek, hogy november 16-án országsszerte uccai gyűjtéseket rendezzen. A minisztérium a rendeletet a prefektusoknak küldte szét és így a helyesporok az egyes prefekturákon kell, hogy kérjék a gyűjtés engedélyezését.

— **Halál az uccán.** Szabó János 60 éves kalaposmester, aki a Ferenc József ut 69. szám alatt lakik, ma délelőtt az uccán összeesett és meghalt. A kiszállt mentőorvos szívzélhűdést állapított meg. Hasonló módon távozott az élők sorából Flück Fülöp feleki gazda is, aki bevásárolni jött be Kolozsvárra. A 84 éves agastyán a Györgyfalvi ut 50. szám alatt levő koresmába tért be elemősi-jával. Néhány percig üldögélt az öreg az asztal mellett és lefordult a székről. A kiérkezett mentők már csak a halált konstatálhatták.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

— **Kommunista letartóztatások.** A november hetedik kommunista napra a rendőrség megvette az összes intézkedéseket. Ma hainalban kilenc letartóztatást fogantatott a kolozsvári rendőrség vezérfelügyelőség. Letartóztatottak Fenakel Imrét, Huszár Rezsőt, Daskál Jenőt, Havadi Józsefet, Havadi Gyulát, Józsa Irmát, valamint Gross és Kuschner ifj. munkásokat. A munkások ellen egyébként az a vád is felmerült, hogy ők osztoztatták a napokban talált rőpcedulákat.

— **ANGLIA ÉS NÉMETORSZÁG KÖZÖSEN AKARJÁK SZABÁLYOZNI A MUNKÁIDŐT.** Londonból jelentik: November közepén tul német-angol konferencia lesz az angol fővárosban a munkaidő szabályozása ügyében. A konferencián meg fogják vitatni a kikötői munkások védelmének kérdését is. Az angol kormány már elküldte a meghívást a német birodalmi munkügyi minisztériumnak a konferenciára.

— **A liftaknába zuhant két budapesti munkás.** Budapestről jelentik: Az Országos Társadalombiztosító Intézet felhőkarcolójának építkezésénél halálosvégi munkáskatasztrófa történt. Két munkás egy épületlívnyon dolgozott és eddig még ki nem derített okból a liftaknába zuhant. A munkásemberek a szörnyű mélységben csaknem a felismerhetlenségig összeroncsolódtak, súlyos agyarázkódásokat, töréseket, belső sérüléseket szenvedtek, úgy, hogy amire a kórházba szállították őket, alig volt bennük élet. Torda József 31 éves munkás rövid időre a kórházba szállítás után meg is halt, Iván László 35 éves munkás állapota is reménytelen.

Szombaton hirdeti ki az ítéletet a kolozsvári tábla a tiz évre ítélt rabló ügyében

Cluj—Kolozsvár, november 6. A kolozsvári tábla ma tárgyalta az első fokon tíz évre ítélt hunyadmegyei Betea Zaharia bűnyüének fellebbviteli perét. A vádirat szerint Betea négyeszeres emberölési kísérletet és rablást követett el, amiért felelni kell a törvény előtt.

Az elmúlt év telén történt, hogy Dragomir Niculai riskulicai takácsmester és három falubeli barátja, Salvu Avram, Luca Ioan és Faur Ioan hazautaztak az Arad—Brad vasútvonalon. A bra di végállomáson a riskulicaiaknak még hat kilométert kellett gyalogolniuk. Betea Zaharia állandóan követte őket a sötétben, amit ők nem tudtak mire magyarázni.

Alig mentek azonban két kilométert, amikor az erdő sötétjéből előugrott egy sötét alak és revolverrel a kezében felszólította őket, hogy adják át neki pénzüket. A három ember engedelmességet, átadtak neki 18 ezer lejt. Csak Luca Ioan nem akart engedelmességet és a falu irányába futásnak eredt. A lövések zajára a többiek is menekülni akartak, mire Betea többször használta fegyverét. Az egyik lövés súlyosan megsebesítette Dragomir Niculait, aki tüdőlővést kapott. Dávára szállították, ahol a közkörházban sikerült kigyógyítani, de egészséges sohasem lesz.

A megtámadott emberek feljelentést tettek a támadó ellen, aki szökni próbált a csendőrség elől, de hosszu üldözés után mégis sikerült letartóztatni. A dévai törvényszék 10 évi fegyházra ítélte a gyilkost, aki fellebbezett az ítélet ellen. A kolozsvári tábla november 8-ára halasztotta a döntést a szenzációs érdekességű perben.

— **A ZSIDÓ NÖEGYELET f. hó 9-én, vasárnap d. u. 5 órai kezdettel a Newyork nagytermében táncos estét rendez.** Mivel meghívók nem küldetnek szíjjel, a jótékonycélna való tekintettel minél szamosabb megjelenést kér az Elnökség.

— **A Vitéz Mihály-rend lovagjai a királynál.** Bukarestből jelentik: November 9-én régi szokás szerint II. Károly király vendégül látja a Peles-kastélyban a legelőkelőbb román kiűntetésnek, a Vitéz Mihály-rendnek lovagjait. A lovagok számára rendezendő lakomán a király, mint illetékes helyen közlik, hatalmas beszédet fog mondani a hadsereg jövő programjáról és ugyanakkor megemlékezik Románia hősi halottjainak emlékéiről is.

— **KÉT ÉVRE ÍTÉLT ARADI BETŐRŐ.** Aradról jelentik: Bíró Sándor magyarországi illetőségű aradi lakos ez év nyarán sorozatos betöréseket követet el, főképpen Gájban. Így júniusban Fericean Miklós rendőrségi hivatalnokhoz tört be, még pedig olyképpen, hogy kileste, amikor a ház gazdája nem tartózkodott odahaza, azután rászpollyal áttörte a ház falát és az egyik szobát teljesen kiürítette. Bíró a vád szerint ezenkívül még betört Bana Henrik, Sandici Péter, Putici Lubica és Suszter Antalné gáji lakosokhoz, akiktől több ezer lej értékű baromfit lopott el, amit a piacon értékesített. A tolvaj kiletét úgy sikerült kinyomozni, hogy az egyik károsult, Suszter Antalné a piacon felismerte egy kofaasszonynál: Mészáros Rózánál ellopott csirkéit. Mészáros Rózán azután a csendőröknek megnevezte, hogy kitől vette a baromfit. Az aradi törvényszék Costa bíró elnöklétével ma tárgyalta Bíró bűnperét, akit az ügyész ötrendbeli lopással vádolt. A törvényszék a perbeszéd elhangzása után bűnösnek mondotta ki Bíró Sándort három rendbeli lopás bűntéteben és ezért kétévi fegyházra ítélte.

Stefan Zweig:
 Fouché, egy rendőrniszter élete 163 lej
 Vidékre utánvétellel küldi
Lepage, Cluj

Végt

Expres

A Magyar Színház a Viktória. B. jelent, jelen van. Poór Lili, Tóth E. Selmezi Miska. enyhe izgalomban lődést, sokat vár e rádés dolog lesz. ütegek: a Kondor, nó, Tompa Béla és kimeríthetetlen I. bicióval és — hogy juk — minden tel kell játszani, mert legnagyobb ágyú: Ilona és Kertész D.

Vaaly Ilona kis zád, fitos orru és s tanak, kék eget, te egyszerű ruhájában matrőruhás bakfi néseit, kiesit odafi néhány szó, néhár természetet lehel hangjának csengés nének. Belebuj a pihenő lécsára. Fán nézi a többiek pró

Kissé odébb kerü — Beszéljen va — Kérdezzen. — Hát kérem — Tudom mit a Hát igen. Tanítón zetségemet illeti. tőleg pedig színész képzőt négy eszten iskolát a jó és drág hány hónapig. Nyó háznál, hál' isten! egyetlen előadás r

— Vagyis hál' nek örvendő. Ez me ga művésznő. — Lelkesedem a mit lélekkel csiná az embert. Izmosit — Mégis hogy i — Ugy, hogy a első Orestes-előada elmondására enger ket „delegáltak”. szokás, feltüntet. de, beállítottal Hanna szerepébe. hatvanszor egy mint írni szokás. rel. Három év utá Blahából a Király

— Legkedvesebb — Az „Árvások” játszottam. Előbb azután átmentem házba. — Külföldre nem — Párizsban tav a Paramount főre kyval. Mihelyt szerep lesz megve — Persze beszél — Természetesen lyékonvan beszélé németül.

— Volt már az — Tavaly Ung romszor zsufolt h siker mellett. Ero először. El vagyot vidéktől és ottól a jobban a Magyar végignéztem az el annyi művészettel gel, annyi izléssel együttes díszere pesti színháznak. volt számomra me direktorral, akirő szikus szingagat ligenciája, nyugot ember államférfin minden szavából

deti ki az vári tábla t rabló n

ber 6. A ko- alta az első fo- dmegei Betea ebbvitei perét. négyzeres em- ast követett el, ny előtt. ént, hogy Dra- i takácsmester ja, Salvu Av- loan hazautaz- vonalon. A bra beaiaknak még alogolnók. Be- vette őket a sö- ak mire magya

két kilométert, l előgrótt egy a kezében fel- k át neki pén- engedelmese- lejt. Csak Lu- delmeskedni és eredt. A rabló lott. A lövések külni akartak, sználta fegyve- osan megsebe- it, aki tüdő- itották, ahol a gyógyítani, de

ek feljelentést ki szőki pró- hosszú üldözés tóztatni. A de- gyháza itélte t az ítélet el- november 8-ára zenzációs érde-

GYLET f. hó rai kezdettel a táncal egybe z. Mivel meg- zéjjel, a jóté- tel minél sza- az Elnökség. lovagjai a ki- entik: Novem- int II. Károly Peles-kastély- kiültetésnek, ovagjait. A lo- lakonai a ki- ni közlik, hatal ni a hadsereg anakkor meg- alottjának em

LT ARADI tik: Bíró Sáni ségü aradi la- atos betörése- a Gájban. Igy lós rendőrségi ég pedig oly- emikor a ház t odahaza, az- a ház falát és en kiürítette. kívül még be- iei Péter, Pu- talné gáji la- zer lej értékü a piacón érté- gy sikerült gyik károsult, on felismerte észáros Rózá- készáros Rózá- nek megnevez- baromfit. Az bíró elnökle- bünperét, akít pással vádolt. zedek elhang- adotta ki Bíró lopás büntet- yháza ítélte.

veig: er élete 163 lej l küldi Cluj

Végkiárusítás megkezdődött üzletfelhagyás miatt Czilléernél

CLUJ-KOLOZSVÁR, PIATA UNIRII (FŐTÉR) 14

Sejmeek, bársonyok, szövetek, zefi'ek, vásznak, sifonok, asztalneműek, fehér- neműek, szőnyegek, függönyek, stb. legjobb műs'ekben kerülnek eladásra

Expresszintervju Vaály Ilonával két felvonás között

A Magyar Színház színpadán próbál- ják a Viktóriát. Mindenki, aki valamit jelent, jelen van. A drámaiak közül is Poór Lili, Tóth Elek, Forgács Sándor, Selmezi Miska. Janovics direktor is enyhe izgalomban nézi az operett-készü- lődést, sokat vár ettől az előadástól, pa- rádes doig lesz. Megszólalnak a nehéz ütegek: a Kondor, a Betegh, Nádor Je- nó, Tompa Béla és a groteszk humorban kimeríthetetlen Ihasz. Itt most nagy am biccióval és — hogy akadémikusan mond- juk — minden tehetség latbavetésével kell játszani, mert a pesti operett két legnagyobb ágyuja vonul fel: Vaály Ilona és Kertész Dezső.

Vaály Ilona kis természet, de erőtelj' duz- zad, fitos orru és szemek kékséget árasz- tanak, kék eget, természetet. Világoskék egyszerű ruhájában akárcsak valami matróruhás bakfi. Megesinálja a jele- néseit, kiesít odafigyel a sugólyuk fölé, néhány szó, néhány mozdulat. Ezek is természetet lehelnek. A haja arany, a hangjának csengése is az. Vége a jele- nések. Belebui a bundájába és leül a pihenő leucára. Fáradt, de érdeklődéssel nézi a többiek próbáját.

Kissé odább kerül, leülhetnek melléje. — Beszéljen valamit, művésznő! — Kérdezzen. — Hát kérem... — Tudom mit akar! Várjon csak!... Hát igen. Tanítónő vagyok, ami a kép- zettségemet illeti. A képességeimet ille- tőleg pedig színésznő, ugy-e. A tanító- képzőt négy esztendeig jártam, a színi- iskolát a jó és drága Rákosi Szidiné né- hány hónapig. Nyolc éve vagyok a színi- háznál, hál' istennek a nyolc év óta egyetlen előadást nem mondtam le.

— Vagyis hál' istennek jó egészség- nek örvend. Ez meglátszik magán, drá- ga művésznő. — Lelkesedem a színpadért. Ha vala- mit lélekkel csinálunk, akkor ez élteti az embert. Izmosítja. — Mégis hogy indult a karrierje? — Ugy, hogy a Blaha Lujza Színház első Orestes-előadása előtt a prologus elmondására engem, a Rákosi-növendé- ket „delegáltak”. Ekkor, mint mondani szokás, feltüntem. Miután föl voltam fe- dezve, beállítottak a Fifiben Honthy Hanna szerepébe, az Aspiasiába. Száz- hatvanszor egymásután játszottam, mint irni szokás, egyre fokozódó siker- rel. Három év után átszerződöttünk a Blahából a Királyba.

— Legkedvesebb szerepe? — Az „Arvaszka”. Száznyolevanszor játszottam. Előbb a Budai Színházban, azután átmentem vele a Király Szín- házba. — Külföldre nem kapott meghívást? — Párizsban tavaly megismerkedtem a Paramount főrendezőjével, Buchows- kyval. Mihelyt számomra megfelelő szerep lesz megvevő filmhez. — Persze beszélő filmhez. — Természetesen. Angolul éppoly fo- lyékonyan beszélek, mint magyarul és németül.

— Volt már az utódállamokban? — Tavaly Ungváron játszottam há- romszor szufolt házak előtt és tomboló siker mellett. Erdélyben most vagyok először. El vagyok ragadtatva az itteni vidéktől és ottól a szép várostól, de leg- jobban a Magyar Színházról. Tegnap végignézttem az előadást és mondhatom, annyi művészettel, annyi fölkészültsé- gel, annyi izléssel játszottak, hogy ez az együttis díszere válhatna bármelyik pesti színháznak. És valószínűleg élmény volt számomra megismerkedni Janovics direktorral, akiről Pesten mint „klas- zikus színiigazgatóról” beszélnek. Intel- ligenciája, nyugodt méltósága után az ember államférfinek tartaná. De azért minden szavából kiérződik a vérbeli

művész lelkesedése ezért a mi drága vi- lágunkért, a színházért. Ma este a Vik- tóriában játszom fekete parókában Ach Wongot. Poétikus szerep, szeretem, de holnap, csütörtökön a Pesti családban fogok játszani. Nem szólók egy szót sem. Kérem, nézzem meg! — Akkor odajött Kertész Dezső, a pri- madonna férje. A legjobb bonvivánja Pestnek, holott a pályáját ő is a dráma- nál kezdte és itt is lendült magasra. A Vígyszínház együttesének vezető alakja volt. Legszívesebben — mondotta —

Shaw Candidájában játszott és ma is egyetlen vágya, hogy visszakerüljön a drámához.

Két művészlelek. A kolozsvári színé- szek a próbákon és próba közben egyre velük foglalkoznak. Őszintén, szeretet- tel. Látni, hogy velük nem színész- kodnak.

Szerdán este a pesti művészpár a Viktóriában szerepelt. Vaály Ilona a kiesi kínai nő szerepében, hosszú fehér ruhájában, üde hangjával, táncával, a- mely fiataloságot, életörömet, pattingó ön- feledtséget árasztott, igazán elragadó volt. Férje, Kertész Dezső jó diszpozíció- ban énekelt és magával ragadón ját- szott. A közönség tomboló tapsokkal ün- tetett a kedves vendégeknek, akik mel- lett az operett-ensemble kolozsvári tag- jainak is kijutott az ünneplésből. (sz. i.)

KÖZGAZDASÁG

Szigorúan büntetik azokat a gazdákat, akik szőlőből spirituszt készítenek

Bucuresti—Bukarest, november 7. A pénzügyminiszter körrendeletben figyel- meztette az ország összes pénzügyigaz- gatóságait, hogy egyes vidékeken a gaz- dákból spirituszt főznek kisüstök- ben. A szesztorvénnyel szembe fordítottak az országban a szőlőből való szabad gyártani és a direkt borból való

spirituszt előállítását egyet jelent a tör- vény kijátszásával. A pénzügyminisz- ter ezért utasította a pénzügyigazgató- kat, valamint az ellenőrző közegeket, hogy azokat a gazdákat, akik a tör- vényt ilyenformán megszegik, a tör- vényszakaszban előírt bírság kétszeresé- vel rójják meg.

Háromszázmillió francia frankot kapnak a nagybankok agrárkölesön céljaira

Bucuresti—Bukarest, november 7. Jól informált bukaresti bankkörökből azt az értesítést kaptuk, hogy a párizsi Ban- que des Acceptations egyik igazgatója, aki jelenleg Bukarestben tartózkodik, komoly tárgyalásokat folytat több ot- tani nagybank vezetőivel egy 300 mil- lió francia frank összegű agrárkölesön rendelkezésre bocsátása ügyében. A mintegy kétmilliárd lejes kölesont meg-

lehetősen kedvező feltételek mellett plasztírozni a romániai nagybankok a mezőgazdák körében.

Tekintettel arra, hogy a tárgyalások igen komoly formát öltöttek és meglehe- tősen előrehaladott stádiumban vannak, remélhető, hogy ez a tekintélyes összegű segítség sok executiv eladást fog feles- legessé tenni.

Stewart után a svédek. Svéd utépítési ajánlat érkezett a Cassa Autonoma a Drumurilorhoz. Az ajánlat értelmében a svéd Vaegbolaget utépítő vállalat 15 év alatt ujjáépítené a Bukarest—Csernovie utvonalat a lengyel határig, a Bukarest —Temesvár vonalat a magyar határig, továbbá Nagyvárad felé is egészen az ország határáig és Kolozsvártól Nagy- bányán át Máramarosziget felé a cseh határig az országutakat. A munkát a svédek azzal kezdenék meg, hogy eze- ket az utszakaszokat legelső sorban is jár hatókká tennék s mint ez ajánlatukból kitűnik, jövő évi június hó végére ké- szen is lennének ezekkel a munkálatok- kal. Majd hozzákezdénének az utszaka- szok ujjáépítéséhez s az első években évente 100 kilométernyi utat építenének át, később azonban fokozatosan emelked- ne az évenként építendő utszakaszok hossza. A munkálatokért mintegy 500 millió lejt kérnek a Cassa Autonomatól ajánlatukban a svédek.

Anglia és Németország közösen akar- ják szabályozni a munkaidőt. London- ból jelentik: November közepén tul né- met—angol konferencia lesz az angol fővárosban, a munkaidő szabályozása ügyében. A konferencián meg fogják vi- tatni a kikötői munkások védelmének kérdését is. Az angol kormány már el- küldötte a meghívást a német birodal- mi munkaügyi minisztériumnak a kon- ferenciára.

Feloszlik a puhafaktortell. Mint közü- domás, a tengerentúli puhafaeportot eddig a nagy belföldi favállalataink, a Lomasi, az Ofa, Foresta stb. a legszo- rább kartellben bonyolították le. Az utóbbi időben egy a belföldi, mint a tengerentúli piacok árainak lemorzsolá- sa következtében új helyzet állott elő, amennyiben azok a megszorítások, ame- lyeket a kartell ezeideig tagjaival szem- ben alkalmazott, illuzóriussá lettek. A kartell tagjai ennek következtében a na- pokban kimondották a kartell végleges feloszlását és ennek következtében re- mélták, hogy már a közeljövőben ki fog fejlődni az egészséges verseny az ex- portáló cégek között a belföldi piacokon.

Párizsban fizetéképtelen lett a leg- nagyobb magánbankok egyike. Párizs- ból jelentik: A párizsi Adam-féle bankház, a legrégebb magánbankok egyike, amely közel százötven év óta állott fenn és amelynek Észak-Fran- ciaországban a nagyobb kikötővárosok- ban és Burgundban számos fiókja volt, beszüntette fizetésait. Az utóbbi napokban a bank részvényei erősen estek a tőzsdén, a betétesek megrohant- ták az intézet pénztárát. A bankház még 85 millió frank folyó-pénzek és 110 millió frank olyan pénzek fölött rendelkezik, amely tíz hónap múlva lesz folyósítható. A jöhrnevi bank megmentése érdekében a pénzügyi-

MEGJELENT: Dieta, nyerskoszt, vi- tamin. Számos recepttel. Kapható az Uj Kelet könyvostályában. Ara 25 lej (és portó.)

niszter elnökle mellett a Banque de France és négy párizsi nagybank kon- ferenciát tartott. A tanácskozások eredménye ismeretlen.

A világ ólomtermelése. Newyorkból jelentik: Az amerikai statisztikai hi- vatal jelentése szerint a világ ólom- termelése az utóbbi hónapokban így alakult: Szeptemberben 148.500 ton- ná, augusztusban 152.200, tonna ólomot termeltek az egész világon.

Papirkartell Lengyelországban. Var- sóból jelentik: A lengyelországi papir- termelő szövetség legutóbb megtartott ülésén elhatározták, hogy a hazai pa- pirgyárak kartellbe tömörülnek. Egy- séges árat állapítottak meg és a hi- vatalos áraknak a jegyzéke már a hol- napi napon meg is fog jelenni. A ha- tározat szerint azok a cégek, amelyek a kartellárakat nem respektálják, ki- záratnak. Kereskedők, akik olesóbban adják a papírt a megállapított árak- nál, belföldi árut nem kapnak. Kül- földi árut a jegyzékbe nem vesz- nek föl.

A hosszulejáratu magyar kölesön elő- legűl egymillió font kincstári jegyet bo- csát ki Magyarorszáig Londonban. Lon- donból jelentik: A reggeli lapok jelenté- se szerint Magyarorszáig sikeres tárgya- lásokat folytat a londoni nagybankok- kal egymillió font névértékű egy éves kincstári jegy kibocsátása ügyében. Ezek a kincstári jegyek, melyeknek ki- bocsátása biztosítottnak látszik, a ter- vezett hosszulejáratu kölesön előlegűl szolgálának.

Hét év óta még mindig nem készül- tek el a kisajátított birtokok kárpót- lásának kifizetési listái. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium ma szigorú körrendeletet intézett az or- szág összes földművelésügyi inspekto- rátusaihoz, amelyben felszólította őket, hogy haladéktalanul küldjék meg Bukarestbe a földreform alkalmával kisajátított magánbirtokok kárpótlási díjtételeinek kifizetésére vonatkozó ki- mutatásokat. Ezeket a tablókat a mi- nisztérium két éve szorgalmazza. Az illetékes hatóságoktól mindezeideig azonban semmi sem történt a kimuta- tások elkészítésére. A pénzügyminisz- ter a rendelet nem teljesítése esetére retorziókat helyez kilátásba.

Felemelték a kakaó vámját. Buka- restből jelentik: A pénzügyminiszter ma körrendeletet küldött az összes vámhatóságoknak, amelyben arról ér- tesíti őket, hogy a kakaó-vaj behoza- tali vámját november elsejétől kezdve 18 lejre emelték.

A cionista irodalom standard műve BÖHM ADOLF:

A cionista mozgalom

Kivonat a tartalomról:

Az emancipáció és következményei
A cionizmus és a modern zsidóság
A cionizmus előfutárai a 20. században
Achad Haam
Herzl Tivadar fellépése
Eredmények és csalódások
Az intézmények megteremtése
Herzl öröksége
Herzl egyénisége
stb., stb.
Ara: 120 lej

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSTALYÁBAN

Színház-Mozi

Kolozsvárra jön a legideálisabb „Pillangó kisasszony”. Emlékeznek még a bájos hangú Jovite Fuentesre? Meghallgatva Teiko Kiwát még jobban fogják érezni művészi lebilincselő drámaiságát. Szerdán, 12-én és vasárnap, 16-án este énekel a Román Operában. Siessen váltsa meg jegyét a színházi irodában „Románia Artistică” (Fötér).

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODAJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

A pesti család sikere. A csütörtöki bemutatón egyhangú lelkesedéssel fogadta a közönség a Pesti családot. Szenes Bélának, a fiatalon elhunyt kitűnő vígjátékírónak legjobb darabjából, A gazdag lányból készült a Pesti család librettója s a zene pompásan alkalmazkodik Szenes kedves humorához. Az előadást parádésá avatja Vaaly Ilona és Kertész Dezső vendégjátéka, Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Benes Ilona, Ihasz, Leóvey, Selmezy fellépése. Fülöp Sándor, a társulat táncos komikusa, katonai szolgálatából visszatérve, ezúttal először lépett a közönség elé bosszorkányosan ügyes táncával. A zenekart Komjáthy Károly vezényelte. A Pesti család előadásait ma és holnap megismétlik.

Vasárnapi előadások a színházban. Vasárnap délután mérsékelt helyárakkal adják a Tommy és társa című igen mulatságos operettet. Vaaly Ilona utolsó vendégjátékával. Ez az előadás hat órákor kezdődik.

A Bánk bán utolsó előkészületei. Még 3 nap választ el a Bánk bán premijertől, de a darabból máris megkezdődtek a házi próbák. Horváth Árpád, a Nemzeti Színház páratlan agilitású rendezője, minden energiájával azon van, hogy az előadás méltó legyen Katona zsenijéhez. Kétszer-háromszor próbálják végig a darabot színészeink mindennap s a legkisebb szereplő is fanatikus lelkesedéssel segíti Horváth Árpád munkáját. Az illusztris vendégrendező izzó buzgalma mindenkire átragadt, a technikai személynzet is éjt s napot egybetéve lázasan dolgozik a Bánk bán külsőségein, a díszleteken, kosztümökön, világítási berendezésen. Szombaton délelőtt sajtó főpróbát tart a színház a Bánk bánból s hétfőn este lesz az első előadás.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Pénteken: Pesti család. (Ujdonság másodszer. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 10 sz., B. Sorozatszám 49.)
Szombaton: Pesti család. (Ujdonság harmadszer. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 11 szám, A. Sorozatszám 50.)
Vasárnap délután 6 órákor: Pommi és társa (Vaaly Ilona vendégjátékával, mérsékelt helyárakkal.) Sz. 51.
Vasárnap este 9 órákor: Első tavasz. (Kondor, Betegh, Nador, Tompa és Ihasz. Bérletszűnet. Sorozatszám 52.)
Hétfőn: Bánk Bán. (Hevesi Sándor új szcenizálásában. Rendezi és bevezeti: Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője. Új szerezésben, új betanulásban. Ünnepi díszelőadás Katona József születésének évfordulóján. Premierbérlet 9 szám. Sorozatszám 53.)

A Román Opera műsora

Péntek, november 7-én: Afrikai nő.
Vasárnap, november 9-én este: Gianni Schicchi: Parasztszűnet és Meghívás a keringőhöz (balett.)
Szerda, november 12-én: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)
Vasárnap, november 16-án: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő vendégfellépésével.)
Hétfő, november 17-én: Zsidónő.
Szerda, november 19-én: Szűnet.
Péntek, november 21-én: Hoffmann mesei. (Premier.)
Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

Magyar Színház-mozi FLIRT — A CSILLAG FIA Premiér

A Magyar Színházban péntektől két grandiózus filmujdonság kerül bemutatásra. Műsoron Florence Vidor, Amerika lelegegansabb filmstarjának legújabb szenzációs filmje, a „Flirt” társadalmi vígjáték 7 felvonásban. A darab egy párizsi társadalmi vígjáték, csupa szellem és szeszély, helyzetkomikum és vakító elegancia, az évad legpazarabb rendezésű filmje és „A csillag fia” vadnyugati történet 7 felvonásban. A főszerepben: Fred Thomson, a csodálóval, Sylvester King-el. Ez a grandiózus műsor pénteken, szombaton 3, 5 és 7 órákor, vasárnap azonban csak fél 3 és 4 órákor kerül vetítésre. Helyárak valamennyi előadásban 20 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Pénteken, szombaton 3, 5 és 7 órákor, vasárnap fél 3 és 4 órákor két attrakció egy műsorban: FLIRT. Társadalmi vígjáték 7 felvonásban, a fő szerepben Florence Vidor. CSILLAG FIA, vadnyugati történet 7 felvonásban, a főszerepben Fred Thomson, a csodálóval, Sylvester King-el. Helyárak: 20 és 10 lej.

Vasárnap délelőtt 11 órákor matiné
Vasárnap délelőtt 11 órákor matiné lesz a Magyar Színházban gazdag műsorról. Helyárak: 15 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI PENTEK, NOV. 7.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek. 12.50: Grammfón. 16: Zenekari hangverseny. 17: Felolvasás. — 17.15: Hírek, időjárás. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Verdi: Traviata c. operája. 22.45: Hírek.
Budapest. 9.15: Katonazenekar. Lehár, Brodsky, Csajkovszkij, Borsay, Fall művei.
9.30: Hírek.
12.05: Schrammel-kvartett.
12.25: Hírek.
1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.
2.30: Hírek.
4: Állatmesék.
4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
5: Tót-magyar nyelvoktatás.
5.30: Szalózenekar.
6.30: A gyermeki hang élete.
6.50: Gyorsirási tanfolyam.
7.25: Az Operaház előadásának ismertetése.
7.30: Katona József: Bánk bán előadása.
Majd: Bura Károly és cigányzenekarának hangversenye.
Bécs. 19.35: Deris est. A szerelem és házasság témájáról.
Berlin. 20.10: Szimfonikus hangverseny. Handel, Haydn, Stravinszkij, Debussy művei.
Breslau. 23: Hangverseny.
Köln. 21: Hangv. Schumann hegedű és zongorasonáta. Schubert: G-dur zongoratrió.
Stuttgart. 20.15: Csajkovszkij: Jolantha c. lírai operája.
Varsó, Poznan. 20.15: Szimfonikus hangv. Lengyel zeneszerzők művei.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Bétkéket előnyös kamattal mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókja: Dej, Diocianmartin, Alba-Julia, Targu Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Diocianmartinon, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.)

SAJÁT TÖKÉI 143 MILLIÓ LEI

Affiliált intézetek: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászregánvidki Takarékpénztár r.-t. Reghin (Szászregán), Népbank r.-t. Huedin (B.-hunyad.) Szamosujvár Hitelbank R.-t. Gherla (Szamosujvár).

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruraktárai a vasút mellett.

OSZTRÁK OSZTÁLYSORSJÁTÉK.
84.000 sorsjegy, 42.000 nyermény
FŐNYEREMÉNY:
20,000.000 Lei
(Húsz millió Lei).
PRÉMIA ÉS NYEREMÉNYEK:
12,000.000
7,500.000
2,500.000
2,500.000
2,000.000
Összesen 42.000 nyermény.
330 Millio Lei összerűltékben.
Azonnali készpénzre való nyerményfizetés államilag zártatva, Nincsen levonás.
A sorsjegyek fele nyer.
Sorsjegyrakok:
1/4 1200 Lei, 1/2 600 Lei, 3/4 300 Lei.
Fizetés a sorsjegy vétele után.
A. GAEDICKE & Co.
Wien, L. Franz - Josefs - Kai 47.
Megrendelésre elengedő egy levelező lap.
Húzás november 18-20-án.

Riga. 21.30: Szórakoztató zene.
München. 21: Operett.
Róma. 21: Egy Mascagni opera.
Brünn. 22.20: Mai zene.
Oslo. 20: Könnyű zene, dalokkal.
Toulouse. 20.30: Dalok. 21: Argentini zene. 24: Bécsi zene, operett, dalok, katonazené.
Belgrad. 22: Nemzeti dalok, gitárkísérettel.
Ljubljana. 20: Szonátaest. 21: Rádiózenekar.

SZOMBAT, NOV. 8.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek. 16: Zenekari hangv. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. 20.30: Felolvasás. 20.45: Dal. 21.15: Rádiózenekar. 21.45: Hírek.
Budapest. 9.15: Hangverseny.
9.30: Hírek.
12.05: Katonazené.
12.25: Hírek.
1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.
2.30: Hírek.
4: Cserkészelőadás.
4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
5: Miért járassuk leányainkat háztartási iskolába.
5.30: Másfélórás könnyű zene.
7: Egyházi zene.
8.25: Séta Európán át.
Utána: Cigányzene.
10.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
11: Grammfónhangverseny. Divatos lemezek.
Bécs. 19.30: Feller Albert operatársulat dalestje. Gluck: Ária a Makkai zarándokok c. operából. Flotow: Márta, Ouccini: Bohémélet, Giordano: Fedora ária. Nápolyi dalok.
Lipsee. 20: Strauss János: Ezeregy éj c. operettje. 20.30: Lanthangv.
Varsó. 21.35: Könnyű zene. 22.15: Grammfón.
Kattowitz. 20.30: Hangv. 22: Grammfón.
Riga. 21: Puccini: Turandot című operája.
Róma. 21.05: Szórakoztató zene. 22.55: Jazz.
Pozsony. 18.30: Fuvóshangv.
Brünn. 19.30: Dalciklus.
Oslo. 22.45: Grammfón.
Belgrad. 18.30: Divatos dalok.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferd. 7. sz.
Fiókintézetek: Dej-Dés, Beclean-Petien, Cehu-Silvaniei-Szilágyoseh, Jibou-Zsibó, Zălan-Zilah Affiliált intézetek: a Nagyenyedi „Kisegítő” Takarékpénztár Rt., Aiud Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókjai.

Saját tőkét 60 millió lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Általános bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban szokozól.

Engedélyezett devizahely.

Figyelem!

A zárdauccai zsidó-templommal szembenben, Schechter Ábrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machszor, stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadásban antik könyvek,

TALLESZÉK

gyári áron. Mzize, Tfilin és más imaszeretek en-gros és en-detail legelőnyösebb áron.

Schächter Ábrahám Oradea

DREISER: AMERIKAI TRAGÉDIA

H. G. Wels véleménye:

„Theodore Dreiser a szó szoros értelmében lángész. „AMERIKAI TRAGÉDIA” című munkája egyike századunk legnagyobb regényeinek.

Amerikában eddig 12 kiadásban, keresken 500.000 példányban fogyott el. Németnyelvű kiadása a 40.000-nál tart.

THÉODORE DREISER

AMERIKAI TRAGÉDIA

Ára három kötetben fűzve 612 lej, egész vászonkötésben 884 lej. Megrendelhető az UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Aprohirdetések

Figyelem!

Zalogházi árverés november hó 18-án Calea Victoriei 16.—25. számok alatt. Az árverés napján aitiáni nem lehet igazgatóság.

Köser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmess kiszolgálás. A vaj és tejneműek saját készítményeim. Schwartz Ignác, Cluj, Calea Regale Ferdinand.

Gyakorlatot, vagy segédkönyvelőt remán-magyar, esetleg német nyelvű gépirás bírással keresek vidéki vegyes kereskedés részére. Cim a kiadóhivatásban.

MOST JELENT MEG:

Mentő csillagok a zsidó éjszakában

Izsák Arnold novellái és elbeszélései

Ára 80 lej

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN